

2 Рутула
алимрин
межлис

5 Чи зайифвал
чахъ диндин
чирвилер
тахъун я

9 Диндин илим
дуъньядинни
эхиратдин
девлет я

НА ЛЕЗГИНСКОМ ЯЗЫКЕ

МЕРГЪЯМАТЛУ РЕГЪИМЛУ АЛЛАГЪДИН ТІВАРЦІЕЛДИ

Ливияда кьиле физвай гьерекаатар – «Дуъньядин Эхиримжи дяведин» сифте кьил

«Минаяр квай чуьлда футболи кьугъваз низ кланзава кьван?!»

Гъажи-Мурат Раджабов

2003-йисан 19-мартдиз США-ди Иракдал гъужумна ва 2011-йисуз гъа и юкъуз рагъакидай патан гъукуматри Ливиядал гъужумна. Фикир гун лазим я, 19-мартдиз чувудри чеб душманрал гъалиб хъайи югъ – «Пурим» сувар кьейд ийизва.

И сефердани рагъакидай патан гъукуматри ислягъвал кланзвай Ливиядин халкъ ираквияр, афганвияр ва мсб. яна кьейиди хъиз рекъиз башламишна. ООН-дин резолюциядини мусурман гъукуматдал гъужум ийидай ихтияр гана. ООН-дин Совбездин цувад члендикай цудуа резолюциядиз сес гана, анжах Россия, Германия ва Китай сес гудайла са патакни экечІнач. Россиядиз лагъайтІа, дяведиз акси яз сес гана ам къадагъа ийидай мумкинвал авай, анжах ада акІ авунач. ГьикІ хъи, Россиядиз рагъакидай патахъ галаз алакъаяр кьели ийиз кланзава ва гъа са вахтунда Триполидихъ галаз «Рособоронэкспорт», «Газпром» ва РЖД-ди кутІуннавай контрактикай магърумни жез кланзавач. Гъавилай Россияди

и дяведин гъакъиндай кьве жуьредин сияят тухузва.

Мукъвал РагъэкъечІдай пад ва Израиль ахтармишунин Институтдин директорди Сатановский Евгения и

кардин гъакъиндай икІ лагъана: «Россияди, Китайди, Бразилияди ва Германияди дуьз кар авуна, кьуьнер чуькъвена акъвазна: «Низ кланзава кьван минаяр квай чуьлда футболи кьугъваз?!»

Вири квелай башламишна?

Башламишна вири араб гъукуматра хъайи наразивилерилай, чпин къаст бегъемарун патал авунвай гьерекаатрилай. Виридаз ашкара я, мусурман гъукуматра гъулгъула тунвайди рагъакидай патан гъукуматар тирди.

Ливиядин «Уйя» лугъудай газетдин кьилин редакторди – Абду Разакъ Агъмада ИТАР-ТАСС-дин журналистдиз 2011-йисан 25-февралдиз телефондай лагъана: «Аль-Арабия ва Аль-Джазира каналри гайи малуматрал асаслу хъана дуъньядин СМИ-йри гъакъикъатда авачир крар ана ава лагъана таб дуъньядиз чукурна.

Гъаф пай инсанар кесибар яз яшамин жезвай Египетдихъ галаз гекъигайтІа Ливиядин гъал лап хъсанди тир. ООН-ди тестикъарна: 2010-йисуз дуъньяда авай гъукуматрикай яшайишдин гъаларай Ливия 53-чкадал алай (Африкада 1-чкадал!). Гъа и сиягъда Россия 65-чкадал ала. Идалайни гъейри эхиримжи 20 йисан кьене гъукуматди инсанрин яшайиш са къатди хъсанарзавай, абурухъ авай мумкинвилер аргухарзавай.

Идалайни гъейри, Ливиядин яшайишдин дережадикай хабар гузвай малуматри чпел фикир желбзава: им лап еке (чи гъу- ▶▶ 3

Пайгъамбардин несилди тасаввуфдикай

Али Зайну-ль-Абидин аль-Джифриди алай вахтунин важиблу месэладин гъакъиндай жаваб гузва

Суал: Сунитринни суфийрин арада вуч тафават ава? Бес чун вири мусурманар тушни? Аллагъ ﷻ сад ва Мугъаммад ﷺ Адан Пайгъамбар тирди чна вирида тестикъарзавачни?

Жаваб: Алай вахтунда «тасаввуф» лугъудай гаф инсанар сад-садан гъавурда акъун тавунин ва къалар хъунин себеп хъанва, гъафбуруз и гаф хуш туш, гъа им Исламдин душманри тухузвай кьвалахдин нетижа я. Лугъузвайвал, кардин гъакъиндай са гъихътин хъайитІани кьарар къабулдалди чаз адакай вири чир хъун лазим я. Тасаввуф чна кьез лугъузва?

Гъасану-ль-Басридилай башламишна, чна илим къачур, чи устазралди

куьтягъна вири имамриз, шейхериз тасаввуф чи диндин пуд лагъай диб – Игъсан тирди чизва (Бухарида ага-къарнавай гъадисда чи диндиз пуд диб – Иман, Ислам, Игъсан ава лагъанва).

Фикъгъ лугъудай илим Исламдин къуд дестекдал: капІ, закят, сив хуьн, гъаж ва абурухъ галаз алакълу месэлайрал машгъл я.

Тавгъид лугъудай илим (адаз алай вахтунда «Акъида» (вероубеждение) лугъузва) Имандин, яни чи диндин кьвед лагъай дибдин ругуд дестек чирунал ва абурухъ галаз алакълу месэлаяр гъалунал машгъл я.

Тасаввуф лугъудай илимдин куьмекдалди мусурмандиз Аллагъдин ﷻ мукъув жедайвал вич тухудай къайдаяр, эдебар чир жезва ва ада ▶▶ 4

Чи зайифвал чохъ диндин чирвилер тахъун я

Тарикъадин шейхерин зегъметриз чна лайихлу фикир гана кланда

Гъа и мукъвара чун Ахцегъ райондин Къаклар хуьруьн имам Мугъарам-гъажидихъ галаз таниш хъана ва адахъ галаз суьгъбет тухвана.

Гъуьрметлу Мугъарам-гъажи, чаз чизва, куьне мектебда тарсар гузва ва гъа са вахтунда мискиндин имамвилени кьвалахзава. Квелай и кьве кьвалахни ийиз гьикІ алакъзава?

Хуьруьн имам, гьелбетда, вичин рикІин сидкъидай Аллагъдихъ ﷻ инанмиш тир инсан хъун лазим я. За са гъвечи мисал гъин: са мусътІани имам Шамилан муаллим - шейх Мугъаммад Ярагъи Согратль хуьруьз куьч хъана. И хуьре ада са шумуд йисан кьене имам-

виле кьвалахна. Ахпа ам куьзуь ва азарлу хъана ва адавай имамдин хиве авай везифаяр кьилиз акъудиз жезмачир. И арада ада жемьятдивай вичин чкадал масад эцигун тІалабна. Абуру мискиндин меслят (совет) кьватІна ва месэла кьарагъарна. Мугъаммад Ярагъиди лагъана хъи, за кьез икъван йисара кьуллугъна, залай нарази инсанар аватІа Аллагъ ﷻ патал за гъил къачун тІалабзава. Гъа икІ абуру маса кас имамвиле хъяна.

Гъила суал арадал кьезва: хуьруьн имам гъихътин инсан хъун лазим я? Хуьруьн имамдиз хъсандиз, гъалатІар квачиз Къуръан кьелиз чир хъана кланда. Ада вич Шариатди истемешзавай къайдада тухвана кланда, адан ахлакъар хъсанбур хъун лазим ▶▶ 5

Редактордин колонка

Ву рикI Исламдихъ кузвану?

И мукъварал зун са межлисдал ажайиб инсандихъ галаз таниш хъана. Диндикай ихтилат кватай арада ада йисаралди вичин къене хвейи къванбур къежел акъудна. Ада хъел кваз лагъана хъи, бес са къатда инсанри мисклинар эцигзава, гъа са вахтунда чи аялриз тарсар къачудай хъсан мектебар авач! Им жегъил тушир, 45-50 йисан яшда авай итим тир. Гъатта жегъилризни чизва, мисклинар халкъди гайи садакъайрихъ ва мектебар гъукуматди чара ийизвай такъатрихъ эцигзавайди. Ажайиб я, Аллагъдин ﷻ квалер эцигзава лугъуз ам ажугъди къунва, гъа са вахтунда миллионралди, миллиардралди гъукуматдин пул незвай олигархри эцигзавай квалер-дворецар адаз аквазвач, абурук тахсир кузавач. Мад ада лагъана хъи, бес «Ислам» гIвар алай журналар маса гуз жегъилар куьчейра къекъезва, абуруз маса пеше амачни, заводар, фабрикаяр кIвалах тийиз акъвазнава, кIвалахдай инсанар авачиз! Абурун паталай журналар маса гуз къуьуз, пенсияда авай итимар ракъурайтIа жедачни бес? Адаз межлиса авай итимри лагъана: «Я стха, абуру Ислам дин райж ийизва, пенсияда авай куьузбурувай жегъилривай хъиз къекъезвез жедачни мегер? Ада: «Эхъ, вучиз жедач! Ам вичин гафунал акъвазна. Адан ажугъ са гIмимл секин хъайила за адавай хабар къуна: «Я халу, заз чидай гъалда къун мусурман я». «Пелбетда я! За диндин истемешунарни къилиз акъудзава», - гъасятда адай жаваб акъатна. Гъа инал чна ихтилат акъвазарна.

Гъурметлу мусурман стхаярни вахар, аквадай гъаларай чи арада мисклинар эцигна, Аллагъдин ﷻ дин райж хъана такIанзавай мусурманарни пайда хъанва. Винидихъ лагъай хътин ихтилат авур ксариз, эгер вуна суал гайитIа: «Къун мисклин эцигуниз акси яни?» Абуру лугъузвач: «Ваъ, ваъ зи фикир ам тушир, заз лугъуз кIанзавай мектебарни эцигун лазим я». «Мектебар эцигун лазим ятIа бес куьне вучиз халкъдин къулар кIватIна гъукуматдин органрихъ элкъезвач?» - суал гайила абурувай жаваб хгуз жезвач. Лугъуда хъи, гъаф рахазвай касди, гIмимл кIвалах ийида. Гъа икI ибурни, виридакай пис рахаз викIегъ я, анжах чпи халкъдиз, диндиз хийир гудай са карни ийизвач. Идалайни гъейри, хийир гузвайбурузни манивал ийизва.

Гила чун Аллагъди ﷻ мисклинар эцигзавай инсанрикай вуч лагъанватIа килигин: «Дугъриданни мисклинар Аллагъдихъ ﷻ ва Къияматдин йикъахъ инанмиш тир, капI-гIет ийизвай, закат гузвайбуру эцигзава. Абуруз Аллагъди ﷻ Женнет къисметда («Тафсир Ибн Касир», «Ат-Тавба» сура, 18-аят). Женнетдиз ракъурда лагъана Аллагъди ﷻ гаф ганвайбуруз аси яз рахазвайбур ву жар хуй?!

Пайгъамбардин ﷺ гъадисдани лагъанва: «**Ни Аллагъ ﷻ патал мисклин эцигайтIа, Аллагъ-Таалади адаз Женнетда квал эцигда**» (Ибн Мажагъ). Мад чаз Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «**Адаман хва кечмиш хъайила ада вичелай къулухъ тунвай пуд шейнилай гъейри амай вири амалар акъваз жезва: инсанри менфят хкудзавай илим; адаз дуьа ийизвай хъсан хва; садакъа аль-джария, яни давам жезвай садакъа**». (Муслим) Садакъа аль-Жария - им эцигзавай ва я туькIуьр хъийизвай мисклин, медресе, муьгъ, рехъ, яни куьтягъ тежер, вичикай мусурманри менфят хкудзавай садакъа я. Ихътин садакъадикай инсанри менфят хкудзамай къван ам гайи касдиз суваб жеда. Месела, мисклин эцигай, адак вичин пай кутур касдиз ана инсанри капI ийизмай къван, гъатта ам кечмиш хъайидалай къулухъни адаз сувабар хъида.

Чаз Аллагъ-Таалади Женнет къазанмишдай гъа ихътин регъят рекъер къалурнава, ша чна мумкинвал амаз абурукай менфят хкудин, ахпа геж жеда. Алай вахтунда бязи лезги хуьрера мисклинар авач, маса хуьрера лагъайтIа, пулунин такъатар бес тахъуниз килигна, гъиле къунвай мисклинар эцигна куьтягъиз жезвач. Эгер хуьруьн гъар са агъалиди вичивай жезвай куьмек гайитIа, са шакни алачиз гъар са хуьре гуьрчег мисклин – Аллагъдин ﷻ кIвал жеда. Аллагъдин кIвал авачир хуьр берекатсузди жеда лугъузвач.

Къуй Аллагъди ﷻ вири мусурманриз Женнет къазанмишдай рехъ ачухрай! Амин.

hasanassalam@mail.ru

Рутула алимрин межлис

2-апрелдиз Рутул райондин Рутулрин хуьре алимрин межлис къиле фена. Ина ДУМД-ин векилри: имамри, Исламдин вузрин выпускники ва нашидар, мавлидар кIелзавайбуру иштиракна.

Жив къвазвайтIани межлисдал гъаф инсанар кIватI хъана. Хиве къуна кIанда, инсанриз Исламдин чирвилер къачуз кIанзава, гъикI хъи, Советрин гъукуматдин девирда абуру илимдикай магърум авунвай.

Ихътин межлисрин мурад халкъдиз диндин чирвилер гун, хъсан крар авунихъ, писбурувай къерех хъунихъ эвер гун я. И сефердани, алимар алай вахтунда акъвазнавай важиблу месэлайрин гъакъиндай рахана. Абурукай: акъалтзавай несилдиз руьгъдинни ахлакъдин тербия гун, диндин илим къачунин важиблувал, экстремизмдин хаталувал.

Къуй гъар са хуьруьн администрациядиз ихъ-

тин, халкъдин арада садвал твазвай, гъурмет, хатур артухарзвай, берекатлу межлисар тешкилдай мумкинвал гурай! Амин.

www.islamdag.ru

Маг са имамдикай шагъид хъана

Къизляр райондин Ясная Поляна хуьре Ислам райж ийизвай инсанрикай къуд лагъайдакай шагъид хъанва.

9-апрелдиз йифен сятинин садаз мад са мусурман стха эхиратдиз мугъман хъана. И сеферда экстремистри хуьруьн имам Мугъаммад-гъажи Сайпулаев яна.

Мугъаммад-гъажи 1948-йисуз Цумадинский

райондин Гигатли лугъудай дагълух хуьре ханва. Гъаф алимривай ада диндин илим къачуна. 1988-йисуз хайи хуьрйя ам хизанни галаз Ясная Полянадиз куьч хъана. Ам гъамиша дин райж ийиз чалишмишвилер аквадай инсан тир. Хуьруьн мисклин ва медреса эцигдайла, ада иштирак авурди я.

Имамдин кIвал диндин душманрин гуьзчивилик квайди садазни сир тушир. Тахсиркарар парудилай хкадарна Мугъаммад-гъажидин кIвалин гъаятдиз гъахъна дакIардай автоматический яракъдай ксанвай имамдиз гуьлле гана. Пуд гуьлле галукъай имамди чкадал чан гана.

Гъайиф хъи, гъа идалди къиникъар куьтягъ хъанач. Яракъдай ядай ван хъайила адан къунши зверна атана. Анжах имамдин мейит акурла, адан рикIни акъвана кечмиш хъана.

Чаз чи къиникъ мус къведатIа ва чун гъи гъалда аваз рекъидатIа чизвач. Чаз амуькзавайди, и къайда – шагъиддин къиникъдалди и дуьньядай физвайбурул пехил хъун ва абуруз дуьбаяр авун я.

www.islamdag.ru

Индонезиядай мугъманар атана

26-мартдиз Дагъустан Республикадин Милли ктабханада Индонезиядай атай делегациядихъ галаз пресс-конференция къиле фена.

И делегациядик Индонезиядин Исламдин университетрин къилер, правительствода кIвалахзавай чиновникар ва гъакIни Россияда кIвалахзавай Индонезиядин посольстводин къул-лугъгъилияр квай.

Куьтурадин, информациядин ва образованиядин гъакъиндай Россияда кIвалахзавай Индонезиядин посольстводин меслягъчи (Советник) Мугъаммад Аджи Сурия лагъана: «Чун инал кIватI хъунин мурад образованидин гъакъиндай садаздаз тежриба гун я. Алатай йисуз Индонезияда Россиядай ва Дагъустандай атанвай са къадар инсанри кIелна. Чун абурулай гъаф рази яз амуькна. Алай йисуз чаз 25 къван студент чи гъукуматдин диндин ва светский вузра кIелдайвал къабулиз кIанзава. ГъакIни чи студентарни са вацран курсариз Дагъустандиз къведа».

Абуру алай вахтунда виридалайни важиблу месэладикай – экстремизмдикайни рахана. «Индонезияда 190 миллион мусурман яшамиш

жезва, абуруз экстремизмдин месэладикай хъсандиз хабар ава. Ихътин месэладиз вири халкъди санал фикир гун лазим я. Экстремизм райж хъунин къилин сеbeb жегъилрин авамвал я. Халикъди ﷻ Вичин дин – Ислам чилел регъим райж ийидайвал ракъурнава. Я Къуръанда я Пайгъамбардин ﷺ гъадисра экстремизмдикай гъич са хъсан гафни лагъанвач», - къейд авуна Индонезиядай атай мугъманри.

www.islamdag.ru

<p>Учредитель Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p>	<p>Редактор Гасан АМАХАНОВ</p> <p>Канонический редактор Шамиль-хаджи ОМАРОВ</p>	<p>Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p>	<p>При перепечатке ссылка обязательна</p> <p>Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «АС-Салам»</p>	<p>Тираж 4.050 экз.</p> <p>Адрес редакции: 367015 РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.</p>
<p>Редакционный Совет Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Сулейман-хаджи ТАГИБЕГОВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА</p>	<p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.</p>	<p>Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____</p>	<p>Телефон: (8722) 61-00-64</p>
<p>Главный редактор Патимат ГАМЗАТОВА</p>	<p>Корректор Ярахмед ХАНМАГОМЕДОВ</p>	<p>Индекс 51395</p>	<p>Сдано в печать 13 апреля 2011 г. в 21:00</p>	<p>E-mail: assalamweb@gmail.com web: www.assalam.ru</p>

Ливияда к'иле физвай г'ерекатар – «Дуьньядин Эхиримжи дяведин» сифте к'ыл

1 « куматда гузвайдахъ галаз гек'ыгайт'ла) мажиб, пенсия ва к'валах авачирбуруз гузвай пул, г'ак'ни пулсуз образование ва здравоохранение, жег'ил хизанриз еке так'атар, аял хайила гузвай так'атар, пулсуз газ...

Ливияда ругуд миллион инсан яшамаш жезва, г'а са вахтунда ада вичелай к'анни к'уд сеферда артух инсанар яшамаш жезвай Россиядилай тек са ругуд сеферда т'имил нафт' х'удзава! Фикир авурт'ла, г'а ина виридалайни г'заф миллиардерар х'ун лазим я. Амма, алаатай - 2010-йисан «Форбс» журналди г'азурнавай миллиардеррин сияг' чна исятда ах'айна килигайт'ла чаз аквада:

- сад лаг'ай вишек Россиядай тир 14 миллиардер акатзава, г'ак'ни иник Саудовский Аравиядин, Кувейтдин, Нигериядин миллиардерар акатзава, анжах...Ливиядай тир г'ич са миллиардерни авач.

- сад лаг'ай к'ве вишек Россиядай тир 26 миллиардер акатзава ва мад... Ливиядай тир г'ич садни;

- сад лаг'ай аг'зурдик чибур г'исаб тежер к'ванбура акатзава, мад Египетдин, Ливандин ва ОАЭдин миллиардерар, анжах – Ливиядин г'ич садни.

Г'а ик' х'унни дуьз я. Вучиз? Вучиз лаг'айт'ла, Ливиядин чиликай х'удзавай вири нафт' г'укуматдин нафт'адин компанидин гуьзчивилик ква. Ц'ийиз арадал атай г'яр жег'ил хизандиз г'укуматди к'вал маса к'ачудай пул гузва.

Инг'е, Ливиядин к'иле авай-бура г'а их'тин «инсафсузбура» тир! Ливиядин халк' их'тин «четин г'алда» яшамаш жез акур-ла раг'ак'идай патан г'укуматриз абур язух атана «томагавра» бомбаяр вег'иналди «к'утармишиз» башла-мишна.

Ислам ва нафт

Авайвал лаг'айт'ла, раг'ак'идай патан г'укуматри мусурман г'укуматра к'вал вучиз т'азват'ла вири дуьньядиз ашкара я. И кардихъ к'ве себед ава:

Сад лаг'айди, нафт. Дуьньядин экономика туьк'уьр х'анвай важиблу паярикай сад нафт' я. Адан запасарни куьтяг' жезва. Дуьньядин нафт'адин г'заф пай запасар мусурман г'укуматрал ацалтзава. Мук'вал гележегда г'укуматри нафт' патал генани еке дявеяр ийида.

К'вед лаг'айди, Ислам. Аллаг'ди ﷻ инсанрин к'илив раг'урай эхиримжи Пайг'амбар ﷺ – Муг'аммад ﷺ арабрикай х'айидалай к'улухъ дуьньяда авай г'заф пай инсанар патал арабрин чил ва вири мусурманар душманар х'ана. Эхиримжи Пайг'амбар ﷺ к'ведайди Аллаг'дин ﷻ патай атай ктабар, яни «Таврат», «Инжил» к'елай инсанриз, яни чувудризни хашпарайриз чизвай. Абур адал вил алаз ак'вазнавай. Анжах абур ам арабрикай жед лаг'ана г'ич гуьзетзавачир.

Г'а и вахтунилай Ислам абурун душман х'ана ва йисар финивай

Исламдиз акси яз ч'угвазвай дяве к'ати жезва. Мусурманар патал им сир туш, эхир заманада жедай фитнедикай, «Дуьньядин эхиримжи дяведикай» абуроз Пайг'амбарди ﷺ 1400 йисан вилик хабар ганва. Алай вахтунда араб г'укуматра к'иле физвай г'ерекатар г'а и дяведин сифте к'ыл я.

Муаммар К'аддафи

К'аддафи – инк'илабдин к'ыл, ливийин т'вар-ван ак'удай кас я. Адан гафар: «Ливиядин чил за садрани тадач, ивидин эхиримжи ст'ал амай к'ван женг ч'угвада ва г'а ина чан гуда, зи ата-бубайри х'ыз...

Ливиядин чиливай душманриз вуч к'анзават'ла президент лап х'сандиз г'авурда ава. Америкадиз Ливия чкадин халк' галачиз г'ерекзава, г'авилий абур исляг'вал к'анзавай инсанрал бомбаяр вег'езва.

27 йисан яшда авай К'аддафи Ливиядин халк'дин уьмуьр х'сан патлахъ дегишар авур инк'илабдин к'ыл тир. Г'а вахтара раг'ак'идай патан г'укуматри К'аддафиди чпихъ галаз алак'а х'уда лаг'ана умуд куьтазвай. Г'ик' х'и, жег'ил К'аддафидиз араб дуьньяда г'уьрмет ва г'укуматдин к'валахар тухудай ярг'ал вахтунин програмани авачир.

США-дизни Англиядиз и крарикай себед к'уна Ливиядин жег'ил рег'берриз таг'сир ийиз к'анзавай. Анжах абурун фикирар г'вайддин-бура х'ана.

К'аддафидикай рег'бер х'айидалай к'улухъ ада Ливиядин г'укуматдин дин Ислам авуна.

1969-йисан 7-октябрдиз ООНдин 24-сессиядал Ливиядин векилди ливийин г'укуматдин чилел алай маса г'укуматрин военный базаяр квадариз к'анзавайдакай хабар гана. Ак'ван вахтни алатнач, абур квадарна. Ахпа К'аддафиди США-дин ва Англиядин векиларни Ливиядай рахкурна.

К'аддафидин

уьмуьрдикай

К'аддафидикай Ливиядин

рег'бер х'айила, ам вич х'удай аскерарни галачиз «Фольксваген» маркадин машинда аваз Триполи шег'ердин куьчейрай азаддиз физвай. Недай-х'вадай зат'ар маса к'ачуз туьквендиз ам вичин папахъ галаз санал физвай. Анжах, са шумуд сеферда душманар ам рек'ыз алах'айдалай к'улухъ (и арада адан г'илелни хер х'ана), Ливиядин рег'бер вичин уьмуьрдин саяг' дегишарун мажбура х'ана. К'аддафиди халк'дихъ галаз авай алак'аяр т'имиларна ва Азияда – военный базада яшамаш жез башламишна.

Хизандикай

Сад лаг'ай сеферда Муаммар К'аддафи генерал Халидан рушал – Фат'имадал эвленмиш х'ана. Халидаз к'уллуг'дилай эляг'ай пачаг'дихъ галаз лап к'еви алак'аяр авай. Г'а ик', инк'илабдилай к'улухъ К'аддафиди Фат'има

рахкурна ва ада хайи гада вичиз туна. Алай вахтунда гадади инженервиле к'валахзава. Президент паб авачиз геждалди амуьк'нач. Фат'имадиз т'алак' гана к'ве варз к'ван алаатайла ам Сафиядал - военный госпиталда к'валахзавай медсестрадал эвленмиш х'ана. Сафияди адан вад гадани са руш хана.

Яшайишда К'аддафиди вич заг'ид (аскет) х'ыз тухузва. Ада чай ва кофе, ички х'вазвач, пап'русарни ч'угвазвач, лап т'имил фу незва. Ам б'язи вахтара варцаралди бедунрин палаткада яшамаш жезва. Ада вичин хиве авай ферзер, суннатар к'илиз ак'удзава, к'пар вахт-вахтунда ийизва. Г'еле г'веч'изамаз хура-лай чирнавай К'уьрандин к'анунриз табий жезва. Г'аж авунва («peoples.ru»).

Г'уьрметлу стхаярни вахар! Дуьаяр ая, Аллаг'и-Тааладивай Ливияда авай чи стхаяр душмандикай к'утармиш ийидайвал! Г'ак'ни т'алаб ая, чи уммат Аллаг'ди ﷻ эхир замандин бедбахтвилерикай х'удайвал! К'уй Аллаг'ди ﷻ чун Вичин рег'имдик кутурай! Амин.

Г'асан
Амаханов

Пирерихъ галаз алак'алу месэлаяр

Пирер – ибура алмирин, авлияйрин, шейхерин, х'сан ксарин сурар я. Ибура вири, г'елбетда, Аллаг'диз ﷻ мук'ув тир, Адаз к'ани инсанар я. Пирер ва я мук'ва-к'илидин сурал фидайла, сад лаг'айди, чна Пайг'амбардин ﷺ сунна к'илиз ак'удда лаг'ана ният авуна к'анда. Пайг'амбарди ﷻ лаг'ана: «Икьван ч'авалди за к'ез сурарал фин к'адаг'а ийизвай, гила лаг'айт'ла, куьне абурал к'ыл ч'угу» (Муслим). Сурал зиярат авур касди и эмир к'илиз ак'удзава.

Мад ният х'ана к'анда пирен г'уьрметдай т'алабуна авун. Али асг'абди ﷺ Пайг'амбардин ﷻ г'адис ах'айна: «Дуьг'ридани Аллаг'-Таалади Адам пайг'амбар ﷺ Женнетдай ак'удайла ам Индиядин чилел авудна. Адам ﷺ вичи авур г'алат'дин г'ак'индай 100 йисан к'ене шех'на. Ахпа Аллаг'ди ﷻ адан к'илив Жабраил малаик ﷺ раг'урна. Ада лаг'ана: «Аллаг'ди ﷻ валай г'ил к'ачуна к'анзават'ла их'тин гафар лаг'ана туба ая: Я Аллаг' ﷻ за Вавай Муг'аммад Пайг'амбардин ﷻ ва адан хизандин г'уьрметдай т'алабзава, Вун миш'и я, Валай г'ейри маса Аллаг' авач. За пис к'валах авуна ва за жуваз зулум авуна, Вуна залай г'ил к'ачу, дуьг'ридани, Вуна гунаг'рилай г'ил к'ачузза, Вун рег'имлуди я» (Ад-Дайлами). Им чи ата-бубади чаз к'алурнавай чешне я. Чавай са ч'уру к'валах х'айит'ла ва я маса т'алабун аваз х'айит'ла Муг'аммад Пайг'амбардин ﷻ г'уьрметдай т'алабайт'ла Аллаг'ди ﷻ фад жаваб гуда. И г'адисдай чаз аквазва, г'ик' Аллаг'-Таалади Адам пайг'амбардин ﷺ туба, ам пайг'амбар ят'ани к'абулзачирт'ла, г'атта ада Муг'аммад Пайг'амбардин ﷻ г'уьрметдай т'алабалди. Бес чна вуч авурай, чун жергедин мусурманар я, чун Аллаг'диз ﷻ мук'ув тир инсанрин г'уьрметдай т'алабунихъ генани муьг'теж тушни бес?

Мад чун пирер жув Аллаг'дин ﷻ мук'ув х'ун патал физва. Г'ик' х'и Аллаг'-Таалади К'уьранда лаг'анва: «Эй иман г'анвайбура, к'ез Аллаг'дих'ай ﷻ кич'ле х'ухъ, Адан мук'ув жедайвал арачирар жаг'ура ва Аллаг'дин рек'е женг ч'угу белки к'вехъ агалк'унара жед» («Аль-Маида» сура, 35-аят). К'уьрандиз баян гузвай «Г'ашияту-с-Сави» луг'удай ктаба и аятдиз ик' баян гузва: «Эй иман г'анвайбура к'ез Аллаг'дин ﷻ азабдих'ай кич'ле х'ухъ, Адан мук'ув ийизвай себех'ихъ к'екуьг'е. А себехар: Аллаг'диз ﷻ ибадат авун, Адаз аси тах'ун, Адан пайг'амбарар, валияр, адалатлу инсанар к'ан х'ун, Аллаг'диз ﷻ к'ани инсанрал зиярат авун, г'заф дуьаяр авун, мук'ва-к'илийрин алак'аяр хуьн, г'зафни-г'заф зикир авун. И аятдай чаз чир жезва х'и, валийрал (пирерал) зиярат ийизвайбура сурариз ибадат ийизва луг'уз абур кафирвиле тахсирлу ийизвай ваг'абитар яг'алмиш х'анвай инсанар тирди. Идалай к'улухъ Аллаг'ди ﷻ Вичин рек'е джиг'ад ая (женг ч'угу) луг'узза. Джиг'ад к'ве жуьрединди ава: г'веч'иди - им кафиррихъ галаз женг ч'угун ва екеди – им жуван нефсиниз тербет гун, шайтандихъ галаз женг ч'угун. Жуван нефсиниз тербет гуниз ва шайтандихъ галаз женг ч'угуниз еке джиг'ад вучиз лаг'анва? Вучиз лаг'айт'ла кафиррихъ галаз ч'угвазвай женгина инсан к'ейит'ла адакай шаг'ид жезва, ам Женнетдиз физва. Анжах нефсиних'ни, шайтандихъ галаз ч'угвазвай женгина инсан «к'ейит'ла» ам Жег'еннемдиз физва. Джиг'ад Аллаг'дин ﷻ т'вар, Адан дин виниз ак'удун, раиж авун патал ч'угвазвай женг я» («Г'ашияту-с-Сави г'ала тафсири-ль-Жаляляйн» 1-том, 559, 560-чинар).

Инг'е г'уьрметлу мусурманар, и аятдай чаз алай вахтунда яг'алмиш х'анвайбура к'араг'арзавай к'ве месэладизни: пирерал финин ва джиг'ад авунин г'ак'индай жаваб чир х'ана. Джиг'аддин г'ак'индай г'ик' жаваб ганва лаг'айт'ла. Куьне фикир ая, исляг'вал к'анзавай мусурманрин иви эк'ичуналди абур (ваг'абитри) Ислам акси яз инсанрин вилерай вег'езва, Ислам к'абулиз к'ан х'айибурни диндикай ярг'а ийизва.

К'уй Аллаг'-Таалади чаз г'ахъ г'ахъ яз к'алуррай, бат'ул шей бат'ул яз! Амин я Мужиб!

Чи зайифвал чяхъ диндин чирвилер тахъун я

1 « я, инсанрихъ галаз рахунра маса алакьайра вич дуьз тухвана, хуьруьнвиар патал хъсан чешне хъана кьанда.

За кьез авайвал лугъуда, инал твар кьур шартлар захъ авач, анжах за Кьуръан кьелзава. Ам заз Аллагъ-Таалади Вичи чирнава, заз муаллимар хъайиди туш. Амма заз кичезва, белки за гьалатлар ахъайзава, иншалла, зун Кьуръан махраж (гьарфар акъуддай кьайда), тажвид (Кьуръан кьелдайла ишлемишзавай кьайдаяр) галаз кьелзавай, Ахцегъа кьвалахзавай ДУМД-дин векил Сулейман-гьажи хътин инсанрин-алимрин кьилив фида. Идалайни гьейри, Аллагъди ﷺ гайитла, гад алукайла Махачкьала шегьердиз фена, ана центральный жуьмя мискиндин патав гвай университетда гуд вапран кьене тарсар кьачун ният ава заз.

Мектебда кьвалах авуникай рахайтла, за 27 йисан кьене мектебдин заучвиле кьвалахна, ахпа зи рикі азарлу хъана, Москвада лап залан операция авурдалай кьулухъ а кьулугъ за туна. Исятда за ставкадин са паюнал, экуьнин сятгинин кьудалай нисиндалди кьвалахзава, жуьмя югъ за кьвалах тийизвай югъ я. Гьа икь кьвалахзава, хуьре сад кечмиш хъайитла ам кучудзава.

Вири хъсан жезва, гьелелиг четинвилер авач, иншааллагъ, гележегдани жедач. Гьа и йисуз аламай кьвед-пуд вапра за мектебда кьвалах хъийида ахпа пенсиядиз фида ва уьмуьрдин эхридалди жувахъ авай вири кьуват, фикир диндихъ элкьуьрда, иншааллагъ.

Имамвал – им лап важиблун кьвалах я. Куьне и кар гьиле кьун патал вуч сеbeb хъана?

Са гьикі ятлани зун мектебдай хкведай рекъе хуьруьн администрациядин идарадин вилик са авар стха мух гуз актъвазнавай. Зун и арада нисинин капі ийидайвал гьерекат кваз кьвализ хъфизвай. И арада мух гузвай итим зи кьилив атана салам гана, заз капі ийиз кьанзава, куь хуьруьн мискин гьина аватла лагъ ман лагъана. За адан саламдиз жаваб гана, заз регъуь хъана чи хуьре мискин авач лугъуз. Жуьмя капі чна гьа вахтунда куьгъне мектебдидай са кьвал кьуна гьана ийизвай, анжах мискин авачир. За исятда имамвиле кьвалахзавай мискиндидай советрин властди сифтедай малар хуьдай цур авунвай, ахпа векъ, сам хуьдай чка, ахпа адакай гьайванриз алаф гьазурдайвал кьуьл, мух регъведай регъвер авуна.

Гьа и авар стхадин суалдиз за жаваб гана: «Гьуьрметлу стха, мискин (яни мектебда авай кьвал) инлай яргъа ава, ша чун зи кьвализ фин, ана чна санал капі ийида. Зи кьвални яргъа авай, ада вичивай мух туна яргъал физ жедач лагъана. Зани адан машиндин мукьув гвай кьвалин иесидиз эверна адавай и стхадиз капі ийидай вири мумкинвилер гун тлалабна. Адаз шад хъана ва заз чухсагъул стха лагъана.

Кьвализ хтайла за кьаридиз авар стхадикай ахъайна ва лагъана: «Паб, мискин туькьур хъувуна кьанда!» Ахпа чна хуьруьн администрациядин кьиливай - Пьусейнов Мугьаммадавай, Аллагъди ﷺ адаз сагъ чан гурай, мискин халкьдив вахкун тлалабна. Ада колхоздин регъвер анай акъуд-

Магьарамов Мугьарам-гьажи Абдурашидович 1939-йисан 26-матрдиз Ахцегъ райондин Кьакларин хуьре учителдин хизанда дидедиз хъана. 1956-йисуз Хуьруьгрин юкьван мектеб акьалтларна. 1959-йисуз Армавир шегьерда авай Педагогический институтдин физико-математический факультетдик экечна. Институт куьтягъайла, ада Дакъузпара райондин Каракуьре хуьруьн юкьван мектебда муаллимвиле кьвалахна.

1967-йисалай Мугьарам-гьажи алай вахтуналди Кьакла хуьруьн юкьван метебда физикадинни математикадин тарсар гузва. Гьа са вахтунда эхиримжи цусад йисан кьене ада мискиндин имамдин везифаярни тамамарзава я.

на ва мискин чи гьиле вахкана. Ам чна туькьур хъийиз башламишна. Ина потолок, пол авачир, ракарар, дактларар иски хъанвай абур вири цийи кьилелай хъувуна. За жуван кьаридихъ галаз и кьвалахар авуна, гьелбетда, ина кьвалахайбуруз чна чпин гьакьини гана. Гьа икь 2000-йисуз чна ина сад лагъай капі авуна.

Мискин цийиз ахъай хъувурла чаз, гьелбетда, имам герек хъана. Винидихъ лагъай вири шартлар авай кас чи арада авачир, гьавилияй Кьуръан кьелиз чидайбурукай зун хъяна. Гьа икь закай мискиндин имам хъана.

Мугьарам халу, чаз чизва, имамди вичи кьвалахзавай хуьре авай инсанриз, иллаки акьалтзавай несилдиз, руьгъдинни ахлакдин тербия гана кьанзава. Куьне гьа и рекъе гьихътин кьвалах тухузза?

За алай вахтунда мектебда тарсар гузва, мектебда кьелзавай аялар иллаки 9 ва 11-классра кьелзавай жегьилар, келун акьалтларна са патахъ кьелиз ва я кьвалах ийиз физва. И мукьвара чи мектебдиз Дагъустандин Исламдин университетдин (ДИУ) векилар атанвай, абуру Исламдин университетдик экечунихъ эвер гана, малумат алай чарар пайна. Гьелбетда, ам лап хъсан чка я. Вилик юкьуз за 11-классда кьелзавай ученикрихъ галаз диндин илимдидай ихтилат тухвана.

Ана пулсуз общежитидал таъминарзава, йикъа пуд сеферда тухдалди тлуьн гузва, спортдал машгъл жедайвал спротзал ава. Виниз тир кьиметралди кьелзавай студентриз 1000 манат, хъсандиз кьелзавайбуруз 500 манат степенди гузва. За абуруз лагъана: «Гьуьрметлу жегьилар, мектеб куьтягъайдалай кьулухъ кьез виридаз светский институтда кьелдай мумкинвал жезвач, ингъе диндин университетдик экечла. Алай вахтунда Исламдидай вирида буьгътен ийизва. Гьавилияй чи жергеяр кьели авун патал чи арада диндин чирвилер авай инсанар хьун лазим я». Абуру лагъана: «Чна фикирда, Мугьарам муаллим».

9-классда авай ученикрихъ галаз кье за келун гьина давамар хъувун хъсан ятла гьадакай ихтилат тухвана. Абуруни чпи фикир хъийида лагъана. Зи хтулди лагъайтла, исятда Исламдин институтда кьелзава. Иншаал-

лагъ, амай зи хтулри ва гьакни птулри Исламдин университетда кьелда. Шукур хуьй Аллагъдиз ﷻ, алай вахтунда зи рушари, гадайри кплар ийизва. Гьелбетда, чна чи чешнедалди чи аялриз, мукьва-кьилийриз ва хуьруьнвийриз тербия гузва.

Кьиблепатан Дагъустанда гзаф шейхер хъайиди я. Куьне атабубайрин рехъ – тларикъат давамарзавани?

Эхъ, алай вахтунда зун гьуьрметлу шейх Саид-афандидин муьрид я. Сад лагъай сеферда фейила, ада чаз ихътин вирд ганвай: экуьнахъни нянихъ вишвиш сеферда истигъфар (астагъфирулагъ лугъун), салават ва зикир келун. И гатуз зун жуван кьарини галаз кьвед лагъай сеферда шейхинин кьилив фена, ада чун Буйнакск шегьерда авай шейх Абдулжалил-афандидин кьилив рактурна.

Шейхинал зиярат авуна, чун Нижнее Казанище хуьре авай Сайфулла Къади ва маса шейхер кучуднавай зияратдал фена. Парикъадин шейхерин зегьметриз чна лайихлу фикир гана кьанда. Заз Саид-афандиди кхъенвай ктабар: «Кьиметлу чирвилерин хази-на», «Пайгамбарин тарих» гзаф бегенмиш я. Ада ийизвай вязерихъ яб акализ заз хуш я. За адаз гзаф гьуьрмет ийизва, ам дамах гвачир, хъсан кьилих авай инсан я. Чи Мугьаммад Пайгамбардин ﷺ кьилихни гьа ихътинди тир.

Кьез хуьруьн администрацияди куьмек гузвани?

Гьелбетда, хуьруьн администрациядихъ галаз чаз хъсан алакьаяр ава. Зун, имам хьуниз килигна, агьсакьларин меслятдин (советдин) кьилини актъвазнава. Важиблун месэлаяр чна хуьруьн администрациядихъ галаз санал гьалзава. Са гафуналди хъсан алакьаяр ава.

Сир туш, куьн алай хътин кьвалахдал алай инсанрихъ терефдарар ва акси инсанар жезва. Диндиз акси тир инсанарни куьн сад-садан гьавурда акъазвани?

Куьн гьахъ я. Гьар жуьредин инсанар ава. Терефдарар лагъайтла, абуру захъ галаз мискинда санал кплар ийизва, важиблун месэлаяр гьалзава. Гьакьикъи диндиз акси тир инсанри-

вай ачухдиз чпиз кьандай кьвалахар ийиз жезвач, гьикі хъи, абуруз чпиз кичезва. Алай вахтунда Дагъустанда кьиле физвай гьерекатарин гьакьиндай куьн хабардар я. Гьайиф жезва. Гила куьне яб це, гьан хуьрай, заз шагьид яз и дуьньядай физ кьанзава. Шагьид – им Аллагъдин ﷻ дин виниз акъудун патал чан ганвай инсан я. Аллагъдихъни ﷻ Адан Пайгамбардихъ ﷺ инанмиш инсанди реслягвал кьанзавай инсанар ягъиз рескидани, аялар хазвай квалер, мектебар кадани бес?! Гьа ихътин амалар ийизвайбуру диндин душманар я. Абуру дин райж авуниз манийвал ийизва. Чна абуруз са пис кьвалах кванни ийизвани? Ваъ, гьелбетда. Абуруни тавурай ман!

Абурун (вагъабитрин) гьакьиндай гьуьрметлу шейх Саид-афандиди хъсандиз жаваб ганва. А ягъалмиш хъанвайбуру гьинай актънаватла лагъанва. Белки абур дуьз рекъел хкведа, эгер хтайтла ам гьабур патал хъсан я. Аллагъди ﷻ абуруз акъул ганва, кьуй фикир авурай. Икьван гзаф алимар, шейхер авай, гьеле гьижрадин 20-йисара Пайгамбардин ﷺ асгьабар ﷺ атана дин райж авунвай уьлкведа гьихътин кьвалахар жезватла акурла гьайиф жезва. Вилик вахтара чи халкъ гзаф диндар тир, бес гила вучиз зайиф хъанва?

Чи зайифвал – чяхъ диндин чирвилер тахъун я. Алай вахтунда гьикьван гуьзел диндин ктабар, журналар, газетар ава. Абур кьела, чирвилер кьачу!

«Ас-Салам» газет кьелзавайбуруз кьез вуч лугъуз кьанзава?

Газет кьелзавайбуруз виридаз, сад лагъайди, сагълам чан, квалера берекат, шадвал хуьрай. Исламдин душманриз чпин кьил са тлимил кванни хкаждай ва чи дин зайиф ийидай мумкинвал мусурманри тагурай. Чна дин кьели ийиз чалишмишвилер акуна кьанда. Ам кьели ийидайвал чаз чирвал герек я, чирвилер жедайвал келун лазим я. Илимни гьакьикъи чирвилер авай алмиривай кьачуна кьанда, гьар акатай касдивай ваъ.

Кьуй Аллагъди ﷻ чи виридан гунагърилай гьил кьачурай ва Къияматдин юкьуз Женнетдиз рекъе турай! Амин.

Суьгъбет авурди
Гьасан Амаханов я.

Къиметлу чирвилерин хазина

Вагъабитар вужар я?

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Гъа икI, имам ан-Нававиди имам аль-Гъазалидин «Игъйа» ктаб нукъсанрикай михъиди тирди тестикъарна ва адаз виридалайни виниз тир къимет (Къуръандив гекъигна) гана. Вагъабитдиз лагъайтIа, имни бес жезвач.

Абу аль-Гъасан аш-Шаза-лидин девирда са еке алимди «Игъйа» инкар ийизвай, ада ам Шариатдиз акси ктаб я лугъузвай. Ада гъатта са шумуд «Игъйа» ктабдиз цIайни яна. Са сеферда адаз ахварай Пайгъамбар ﷺ акуна. Адан патав Абу Бакр ﷺ ва Умар асгъабар ﷺ ацукънавай. Ахпа абурун къилив имам аль-Гъазали вичин «Игъйа» ктаб гъиле аваз атана. Ада Пайгъамбардихъ ﷺ элкъвена лагъана: «Я Аллагъдин ﷻ Расул ﷺ и инсанди зи ктаб инкар ийизва. Эгер ам гъахъ ятIа за туба ийида ва вуна заз лайихлу къайдада жаза це. Эгер ам гъахъ туштIа, адаз жаза це».

Пайгъамбарди ﷺ аль-Гъазалидин гъилий ктаб къачуна, ам ахъайна килигна ва адаз хъсан къимет гана, ктаб Абу Бакран ﷺ гъиле вугана. Амни Пайгъамбар ﷺ хъиз килигна, ктабдиз хъсан къимет гана ва ам Умар асгъабдив ﷺ вугана. Умарни ﷺ ктабдилай рази яз амукъна ва ам элкъвена Пайгъамбардидив ﷺ вахкана. Ахпа, аль-Гъазалидин тIалабун къилиз акъуддайвал, Пайгъамбарди ﷺ алим къудкъад сеферда къамчидал ягъун къарар акъудна. Пудкъанни цIуд сеферда ягъайла, Абу Бакр асгъабди ﷺ эхиримжи цIуд сеферда ягъ тавун тIалабна.

Зурзун кваз ахварай аватай алимдиз вичин далудал алай къамчидин чIулав гелер акуна. И арада ам вичин гъалатIдин гъавурда акъуна, туба авуна, амай вири ктабар туна «Игъйа» ктаб кIелиз башламишна. И кар себеб хъана адаз еке берекат хъана. Лугъузва хъи, ам яшамии хъайи асирда адалай хъсандиз «Игъйа» ктаб чидай инсан авачир. Анжах чIулав гелер адан далудилай рекъидалди алатнач.

Эгер имам аль-Гъазалидин лайихлувилерикай са еке ктаб къхейтIа, а ктабда гъакъдайди тек са абурун тIимил пай я. Имам аль-Гъазали ва адан ктаб «Игъйа улуму-д-дин» къабул тийизвай инсандилай ахмакъди заз чидач.

Мад са машгъур инсан хъайиди я. Адан тIвар Мугъаммад Бусири тир. Адаз Пайгъамбар ﷺ гзаф кIандай. Ам бажарагълу шаир, Аллагъдин ﷻ вали, инсанрин рикIер вичин бажарагъдал муьтлугъарай кас тир. И инсанни вагъабитри имансузвиле тахсирлу ийизва, абуру лугъузва хъи, ада вацралди къин къуна, Аллагъдин

ﷻ тIварцIелай гъейри маса шейинал къин къун имансузвал я лугъузва.

Суал арадал къвезва: эгер Аллагъдин ﷻ тIварцIелай гъейри маса шейинал къин къун имансузвал ятIа, бес имам Мугъаммад Бусириди вацралди вучиз къин къуна? Араб чIалан грамматика, стилистика чизвай алимрихъ и суалдин гъакъиндай пуд жуьре жаваб ава.

Сад лагъайди, Къуръандиз баян гузвай гзаф пай инсанрин фикирдихъ галаз сад я. Вацрал къин къунин мана: «Къин къазва варз хъалкъ авур Раббидалди». И жавабдин

гъабда къин къун къадагъа туширди чир хъун бес жада. Вагъабитри лагъайтIа, гъамни имансузвиле тахсирлу ийизва. Астагъфируллагъ!

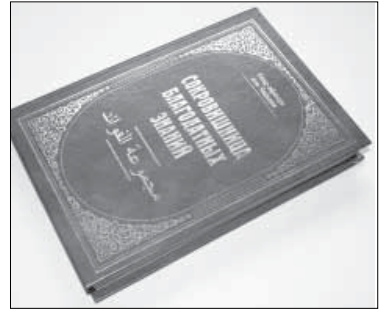
Гила мад чун вагъабизмдин бине ктур касдикай - Ибн Абдуль-Вагъабакай рахан.

Гъар жуьмя йикъан вяздал Ибн Абдуль-Вагъаба лугъузвай хъи, Пайгъамбардин ﷺ гъуьрметдай тIалабай (тавасуль) инсандикай кафир жезва. Тавасуль ийидай ихтияр авайди тестикъарзавай гзаф гъадисарни делилар ава, абур вири инал гъун чарасуз туш.

Са гъикI ятIани Ибн Абдуль-Вагъабан хайи стхадиди Сулей-

гъаз атанва! Гъа икI, Исламдин еке алимри Аллагъди ﷻ вичин кIани лукIарин рикIе твазвай (ильгъам) ва сирдин илимдин (кашфу) куьмекдалди къачунвай илим, абуру ийизвай аламатдин крар (караматар) инкар ийизвай вагъабитри, еке ашкъидалди Ибн Абуль-Вагъаба вичи илим гъа икI (яни шейхери хъиз) къачуна лагъайла къабулна.

Вичин терефдарриз Ибн Абдуль-Вагъаба фикъгъидин (Шариатдин къанунар чирзавай) тафсирдин (Къуръандиз баян гузвай), гъадисар авай ктабар кIелдай ихтияр гузвачир, гъатта ада ихътин ктабриз

чеб «пайгъамбарар» я лагъана малумарай Мусайлам Каззаба, Саджаха ва Пулайхади хъиз, Ибн Абдуль-Вагъабани вич пайгъамбардай къаз алахъзавайди адан ихтилатрай аквазвай. Анжах инал тIварар къурбурувай хъиз адавай вичин сирдин истемешунрикай винел акъудна лугъуз жезвачир. Гъа кI ятIани, ада вичин терефдарриз вичивай жезвай гафар лугъузвай: «Зун куь къилив цIийи дин гъаз атанва». Гъа и ягъалмишвал себеб хъана, адаз мазгъабрин имамрин, абурун терефдарар тир маса алимрин гафарал, фикиррал рази жез кIанзавачир. Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ гъайи диндикай ада Къуръандилай гъейри маса шей къабулнач. Къуръандикайни ада, вилик лагъайвал, вичивай жада къайда ягъанатар авуна: адан аятар лазим тушир чкайрал гъиз, абуруз вичиз кIандай чIуру баянар гуз хъана. Идалай къулухъ, иншааллагъ, чун вагъабитри аятриз гузвай баянрикай рахада.

Вагъабизм дуьздал акъудзавай Пайгъамбардин ﷺ тайин тир гзаф гъадисар ава. Абурукай са гъадисда лагъанва: «Зи умматда Къуръан гзаф кIелдай инсанар акъатда, анжах Къуръандин асул мана абурун туътерилай агъадиз гъахъдач (яни абур адан гъавурда акъадач). Чемерукдай акъатай хъел хъиз абур Ислам диндай акъатда, гъатта хъел элкъвена вичин чкадал хтайтIани абур элкъвена (диндиз) хкведач. Абурун лишанрикай сад ам жеза хъи, абуру инсарив къилер тваз тада». Аз-Забид лугъудай чкадин муфтий Абдуррагъман Агъдалиди лагъана: «Ибн Абдуль-Вагъабан ягъалмишвилиз акси яз ктабар кхбинин чарасузвал авач, гъикI хъи, абур вужар ятIа чир хъун патал чаз Пайгъамбардин ﷺ са гъадис бес жезва: абуру инсанрин къилер тваз тада. Умматда хъайи пудкъанни цIипуд кIватIалдикай Ибн Абдуль-Вагъабан терефдаррилай гъейри мад къилер тун мажбур авур са кIватIални хъанач».

Ибн Абдуль-Вагъаба лагъайтIа, неинки итимрин гъа кIни дишегълийрин къилер тун мажбур ийизвай. Вагъабитрин кIватIалдик ака-тай инсан анай акъуд хъийиз жезмач. Абуру а къайдада ягъалмиш хъанва хъи, гъатта и дуьньяда амаз Жегъеннедин хабар атанвайбур я. Вучиз лагъайтIа, абур элкъвена хквен тийидайдакай Пайгъамбарди ﷺ вичи хабар ганва. Бахтлу кас абурухъ галаз санал жедач.

КъатI ама

Имам аль-Гъазалиди къхенвай «Игъйа улум-уд-дин» («Диндин чирвилерал чан хкун») ктаб.

гъакъиндай араб чIалан грамматикадин къейдерал асаслу хъайитIа, чаз ихътин мана жагъида. Аллагъди ﷻ Вичи Къуръанда ракъиналди, рагъ экъечIай вахтуналди ва мичIи йифелди къин къунва. И аятра инсан имансузвилехъ гъидай затI авани?

Къвед лагъай жаваб: са шей тайинарун патал ва ам гужлу ийидайвал араб чIала, винидихъ лагъайвал, ийизва, - адалди къин къазва. Авайвал лагъайтIа, ам Аллагъдилай ﷻ гъейри маса шейинал къин къун лагъай чIал туш. Кар къил икI хъайила, ихътин ният аваз къин къурла, инсан диндай акъатзавач.

Пуд лагъай жаваб: имам Абу Гъанифадин мазгъабда Аллагъдин ﷻ тIварцIелай гъейри маса шейинал къин къун къадагъа я. Мугъаммад Бусири лагъайтIа, имам аш-Шафиидин мазгъабдиз табий жезвай. Имам аш-Шафииди ихътин къин къун къадагъа авунвач.

Гъатта эгер вилик лагъай къве жаваб тахъанайтIани, чаз имам аш-Шафиидин маз-

мана адавай Исламдиз шумуд дестек ава лагъана хабар къуна. Ада вад лагъана жаваб гана. Ахпа Сулеймана адаз лагъана: «Вуна ругуд лагъай дестек туькIуьрна. Адан мана ам я хъи, ви терефдарар тахъай инсанар вуна имансузвиле тахсирлу ийизва».

Са сеферда са инсанди Ибн Абдуль-Вагъабаз суал гана: «Вуна гъанвай дин Пайгъамбардилай ﷺ къвезвани, я тахъайтIа, ам адахъ галаз алакъалу тушни?» Ада ихъгин жаваб гана: «Идалай вилик хъайи ругуд асирда яшамии хъайи къван зи шейхер ва абурун шейхер вири имансузвиле авай». А инсанди лагъана: «АкI ятIа ви диндиз Пайгъамбардихъ ﷺ галаз алакъа авач. Бес ам вуна гъинай ва нивай къачуна?» Ибн Абдуль-Вагъаба жаваб гана: «Хизри пайгъамбарди ﷺ хъиз, зани ам са алакъани авачиз Аллагъдивай ﷻ Вичивай вагъйудин куьмекдалди къачуна». Куьне фикир ийизвани, ругуд виш йисан къене имансузвиле хъайи уммат дуьз рекъел хкидайвал ам Аллагъдин ﷻ патай вагъйу

цIай язавай. Виридаз, гъатта Къуръан садрани кIел тавунвай инсанриз ада ам кIелна, гъарда вич гъикI гъавурда акъазватIа гъадаз табий хъухъ лугъузвай. Адан терефдарри гъа кI ийинни йизвай ва алай вахтундани абуру гъа кI ийизва. Ада буйругъзвай къайдада Къуръандиз баян гун Аллагъдин ﷻ ктабдал ягъанат авун лагъай чIал я. Вилик лагъайвал, Нажмуддин Гоцинскийди лугъузвай: «За Къуръандин гъич са аятдизни, гъатта адаз еке алимри гъихътин баян ганватIа килиг тавунмаз баян гузвачир». Пайгъамбардин ﷺ гъадисрин гъакъиндайни суал гъа и къайдада акъвазнава.

Гъа вахтарин алимри Ибн Абдуль-Вагъабаз виридалайни зайиф студентриз гузвай суалар ганвай. Адавай илимдин куьмекдалди вичин жавабар тестикъариз хъанач, амма садвал чIурдай гъуьжетар ийиз адаз хъсандиз чидай. Еке алимри адан фикирар ачухдиз инкар авунвай хейлин ктабар къхенва.

Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ кечмиш хъайидалай къулухъ

Суфийрин сугьбетар

Аллагъди ﷺ гайиди садавайни къакъудиз жедач

Са шумуд йис идалай вилик инсанар лап дарвиле яшамеш жезвай. Себеб вуч тир лагъайла, абур диндикай яргъа хъанвай, гъурмет, хатур ийизмачир, сад-садал пехилзавай.

Инсанар са гъавдин квалера яшамеш жезвай ва къавуз ядай шифер къачудай пул авачир, дакларарни гъвечибуур тир. Квалин къенез экв аватун патал абур къавун юкъвай тлеквенар тадай ва ана гъузгъур твадай. Са хуре Аллагъдиз ﷺ кап-теат ийизвай тек къе инсан – къузуз итимни адан къари яшамеш жезвай. Йикъарикай са юкъуз и къариди вичин итимдиз лугъуда: «Я чан итим, килиг садра инсанри вуч ийизватла, къуншири вуч ийизватла, вирида чпиз пул къазанмишзава ва чпин квалер туькълурзава. Чи квализ килиг я чан итим, къавун юкъвал са гъузгъуни эцигна, марф къвайила квал тилирай ацлузва». Итимди лагъайтла, адан ихътин жаваб гана: «Чан паб, Чехи Аллагъ ﷺ чакъ гала, чна девлетрикай, пуларикай вуч ийизва? Къе-пака чун и дуьньядай хъфида, йикъа вад ферз кап ийиз чун Халикъди ﷺ гайи йикъал рази хъана кланда, чна ийизвай кпларихъ, хуьзвай сиверихъ Аллагъди ﷺ гъамшалугъ девлет гуда».

Папа итимдин гафариз яб гана, шукур хуьй Сад Аллагъдиз ﷺ лагъана, вичихъ авай са къуьне рухни къачуна ам чухуьз вацал фена. Вацл хуьруьвай са тимил яргъа авай. Вацал агакъайла, инал чпин рухар чухуьзвай дишеглияр акурла, кесиб къариди вичин къуьне рух акваз регъула къерехдиз фена. Рух чухуьз жедай къван алай чка жагъайла, шукур хуьй Аллагъдиз ﷺ лагъана, ам адал акъахна. Адан вич акъахайла, къван са тимил чилиз фейиди хъиз хъана. Баде къванцелай эвична, рикляй агъзур хиял фена, я Аллагъ ﷺ, яраб и къванцин кланик вуч

кватла? Бадеди къван гужуналди са патахъ авуна, руг гилералди инихъ-анихъ ийиз эгечна. А чил гзаф хуьтуьлзавай ва са тимил вахтунилай бадедин гилер са къуьхъ ятлани галуькна. Адан чандиз гъекъ акъатна, са вил инсанриз ягъиз ада чиликай са къеч (гитле) хкудна. Гилер зурзас къечинин сив ахъайна килигайтла, ам къизилрай ацланва. Кичле хъайи бадеди садазни таквадайвал, тадиз къеч рукадалди къев хуьвуна, вичин къуьне рухни риклелай алатна, квализ зверна.

Квализ агакъайла, чанда зурзун аваз ада итимдиз лагъана: «Чан итим, гъерекат ша, заз вацлун къерехда авай са къванцин кланикай къеч ацлай къизилар жагъанва. Ваз минет хуьй, чна абур квализ хкин». Итим гъамиша хъиз, вичин гафунал акъвазна: «Я чан паб, за ваз гъикъван лугъуда, чна къизилрикай вучзава? Чи къисмет аваз хъайитла, Аллагъ-Таалади абур чаз Вичи гуда». Къариди гъикъван тлалабнайтлани итим вацлал физ рази хъанач.

Чара амачир баде чинеба вичин къуншидин папан къилив фена ва пехил дишеглиядиз вири хъайи-хъайивал ахъайна. Ахпа абур къведни вацлун фена. Къизилар акур къуншидин папа адан кичлерар гана: вув, чан вах, и къизилрихъ бала галайди я. Чун чир хъайитла, къузуз къилихъ дустагъда твада, хъша, чун хъфин. Тадиз къизилар чилик кутун хуьвуна, къуьне рухни вахчуна къведни хуьруьз хтана.

Югъ атана няни хъана, хабар нивай, хабар къуншидин пехил папавай. Ада вичин итимдиз вири хъайи-хъайивал ахъайна ва гъа ийифиз къведни къизилар хкиз вацлун фена. Вацлал агакъайла, къведани тадиз къеч чиликай хкудна папан клуз яна квализ гъерекатна. Квализ хтайла, пехил итимди вичин папаз, гила чун девлетлу жеда лагъана

къечинин къил элягъна. Килигайтла ада авайбуур къизилар ваъ, гъуьлягъар я (Аллагъди ﷺ абуроз гъак къалурна). Кичле хъайи къуншиди гъасяда къечинин сив къевна, папаз лагъана: «Килиг вун гъикл алдуарнатла, абуроз чун къена, чи квал чпиз вахчуз кланзавай. Гила абур чна рекъида!» Икл лагъана, къечни гъаз фена ада вичин ксанвай къуншидин квалин къава авай гъузгъу са патахъ авуна къечина авай къванбуур вири квалин къенез вегъена.

Хабар нивай, хабар экуьнин кап ийиз къарагъай къужадивай. Дастамаз къачуна кап ийизвай квализ гъахъна экв къуькълуритла, къужадиз вичин квалин юкъвал къизилрин кунт акуна. Ам тадиз фена вичин къариди гъил къуна къизилар авай квализ гъана лагъана: «Килиг чан паб, за ваз гъикл лагъанай, Аллагъди ﷺ чаз гайиди садавайни къакъудиз жедач, къизилар Ада чи квализ ракурна. Къари лагъайтла, мягътел хъана амукъна. И агъвалатдин шагъид хъайдалай къулухъ къариди генани гзаф ибадат ийиз башламишна. Къизилар абур Аллагъдин ﷺ рекъе пайна.

Гъурметлу мусурманар, и къисадиз фикир це! Ихътин аламатар гзаф хъайиди я. Пехил къуншидиз къизилар Аллагъди ﷺ гъуьлягъар хъиз къалурна, абур иесидал агакъар хуьвуна. Гъа ик риклин сидкъидай Аллагъдиз ﷺ кап-теат ийизвай касдиз, са шакни алачиз, Аллагъди ﷺ вири гуда: чандин сагъвал, руьгъдин мишхивал, квалер берекат, гъурметхатур авай хизан. Къуй Аллагъ-Таалади чаз виридаз къеви иман гурай, чун шейхерин берекатдик, Аллагъдин ﷺ регъимдик кутурай, Пайгъамбардин ﷺ шафаат къисмет авурай! Амин.

Джафар Садиков,
Хив райондин Хъукъварин хуьр

аялрин чин

Къизилар авай кисе

Алатай вахтара Умар лугъудай са гада вичин диде-бубадихъ галаз хъсандиз яшамеш жезвай, анжах са юкъуз хизанда бедбахтвал хъана – буба кечмиш хъана ва ам вичин дидедихъ галаз недай фу къазанмишдай итим квалер амачиз амукъна. Абуроз чпихъ авай къван къимет авай шейэр недай фу маса къачудайвал гана, гъа ик, эхиримжи лаваш тлуьна куьтягъай югъни алуькна.

Умар йифди ксанач – ада Аллагъдивай ﷺ чпиз куьмек гун ва кашакай хуьн тлалабзавай. Пакамаз ам недай фу къазанмишдай квалер жагъуриз фена. Къунши хуьруьз фин ада къетна, белки анай зун са регъимлу касди квалерал къабулда. Къунши хуьруьз фидай рекъе

Умараз чилелай къизилдин манатар авай кисе жагъана. Умараз, гъелбетда, гзаф шад хъана. И пул зазни зи дидедиз са йисан къене бес жеда! Аллагъдиз ﷺ шукур хуьй лагъана, кисе хуьчуьк кутуна дидедиз муштулух гун патал ада квализ гъерекатна.

Чамарна куьтягъайдалай къулухъ, нефес чкадал хтайла, ада дидедиз вичиз жагъай шейиникай хабар гана:

- Агъ, диде! Килиг ина гъикъван пул аватла! Гила чун хъсандиз яшамеш жеда! – шаддиз лагъана Умара ва дидедиз килигна. Анжах дидедиз гъич шад хъанвачир.

- И пул иесидив вахкана кланда! – тек са и гафар я дидеди лагъайди.

- Вуна вуч лугъузвайди я? – мягъ-

тел хъана Умар. – Диде! И такъатрихъ чавай са йисан къене фу нез жеда! Ваз аквазва хъи, – Аллагъди ﷺ чи дуьайриз жаваб ганва! Гъатта заз квалер жугъурунни герек къведач!

- Я хва, ваз Пайгъамбарди ﷺ ихътин арада вуч лугъузвайтла чизвачни?

- Ваъ...

- Пайгъамбарди ﷺ чаз чирна: са шей жагъайтла, мусурманди адакай инсанриз хабар гана кланда. Адан иеси малум хъайитла, жагъанвай зат адав вахкун лазим я! Гъавурда акъукъ, и пулуналди Аллагъди ﷺ ви имандин къевивал ахтамишзава! Гъелбетда, вавай а къизилар жуваз таз жеда, анжах вун абуралай са шумуд сеферда къиметлу шейиникай – Раббидин ﷺ регъимдикай ва разивиликай магърум жеда! – лагъана дидеди.

Умар фикирдик акатна ва къизилриз вил яна. Адан и кисе вичиз таз гзаф кланзавай. Анжах адан рикел Аллагъ ﷺ хтана, Къияматдин йикъакай, чарадан шей къачур инсандиз гузвай жазадикай фикирна. Умарак зурзун акатна.

- Вун гъахъ я диде, къизилрилай Аллагъдин ﷺ регъим хъсан я! – адай гъарай акъатна ва иеси жагъуриз фена. Мад къунши хуьруьз фена адан агъалийривай хабарар къаз башламишна – икъван къизил нивай квахуьн мумкин я? Инсанри хуре авай девлетлу касдин квалел туб туькълурна.

Умар къакъан парудин патав

атана квалер иесидиз эверна. Ам квалер экъечайла, Умара хабар къуна: «Къевай пул авай кисе квахънани?» Мягътел хъана девлетлуди: - Эхъ, къе къизилар авай зи кисе квахъна. Ваз адакай гъинай хабар хъана?

- Заз ам чилелай жагъана ва Аллагъ ﷺ патал ам иесидив вахкун къетна. Вахчу кисе! – лагъана Умара ам иесидив вахкана.

Девлетлуди генани мягътел хъана: икъван чвалалди адал ихътин намуслу инсан гъалтнавачир.

- За ваз чухсагъул гъикл лугъуда, намуслу инсан? – хабар къуна ада Умаравай, амма ада жаваб гана:

- Заз суваб Аллагъди ﷺ гуда! Саламат хуьй куьн! – лагъана, ам хъфиз гъазур хъана. Анжах девлетлу касдиз адан къилих гзаф бегенмиш хъана ва гададин гъил къуна квалер гъахуьн теклифна:

- Вуна зи рикл тармир! Зи квалер гъахъ! Умар квалер гъахъна, девлетлу касди Умаравай адан яшайишдикай хабарар къуна ва сугъбетдин эхирдай лагъана:

- Яб це, Умар, вун зи квалер акъваз, зи куьмекчи хуьхъ! Гъакъисагъвилелди квалер ийида вуна, за ваз гъилин ачухвилелди гъакъи гуда – идалай къулухъ кесибвал ва каш вуч ятла ви риклелай алатда! Ви дидени иниз атурай, ина виридаз чка бес жеда! Умараз гзаф шад хъана, Аллагъдиз ﷺ шукур хуьй лагъана, ам рази хъана.

Ина Байрамукова

Диндин илим дуъньядинни эхиратдин девлет я

Диндин чирвилер къачуз ракъур куъ аялар!

Хадиджа Асланова

Дербент райондин Араблинка хуър

За Къиблепатан Дагъустандай атана Махачкъалада авай Дагъустандин Исламдин Университетда (ДИУ) келуниз килигна, за чи пата яшамиш жезвай инсанрихъ, иллаки диде-бубайрихъ (гъикI хъи, абуру чпин аялрин гъакъиндай жаваб гузва), элкъвена са гъвечI макъала кхъизва.

Чи обществодин гъалдикай рахадывал авач – инсанрин арада гъурмет, хатур амач, гъвечI-чехиди чизмач. Жегъилри, иллаки рушари чеб тухузвай къайдадиз, алукизавай парталриз килиг куън. Идалайни еке хата, зи фикирдалди, чи жегъилар экстремистрин рекъе гъатун я. ИкI вучиз жезва? Вучиз лагъайтIа, диде-бубайри чпин аялариз диндин гъатта чарасуз чирвилер ганвач, абур квел машгъул ятIа гъадаз гъич фикирни гузвач. За жуван хуъре авай рушарихъ галаз диндикай суъгъбет авурла, абурукай гъафбуруз диндин университетдик (ДИУ) экечIиз кIан жезва, анжах диде-бубайри абур диндикай магърум ийизва. Абуру чпин аялар ахъайзавач. Диде-бубайриз себеп авачиз кичIезва.

ДИУ-дик экечIдалди заз Исламдикай чирвилер авачир, Къиблепатан Дагъустанда яшамиш жезвай диде-бубайри чпин аялриз диндин илим гузвач къван. Шукур хъуй Аллагъ-Тааладиз, алай вахтунда Дагъустанда гъафалимар ава ва абурувай илим къачудай мумкинвал ганва Аллагъди ﷺ. Диндин илим дуъньядинни эхиратдин девлет

Дагъустандин Исламдин Университет (ДИУ).

я. Гъавилай, гъурметлу диде-бубаяр къевай тIалабзава – ракъур куъ аялар диндин чирвилер къачуз. Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ лагъанва: «Диндин илим къачузвай рекъел кам вегъей касдиз Аллагъди ﷺ Женнетдин рехъ регъятарда» (Тирмизи, Байгъакъи). Вичин аялди Женнетдин рехъ регъят хъана низ кIанзавач къван?! Чи аялар экстремистрин-вагъабитрин гъиле гъат тийидайвал чна абуруз гъакъикIи илим гана кIанда. Гъафбуруз чпин аялар хуъре авай мискинриз ракъуриз кичIезва, ана авайбур дуъзбур яни тушни чаз чизвач, гъавилай абур чна кIвале тада лугъузва. Им дуъз фикир туш. Гъим дуъзди я, гъим чIуруди чирун лазим я. Бес абур гъамиша куъ кIвале амукъзавач хъи, мектеб куътыгъайла са патахъ кIелиз фида, армиядиз фида ва

я гъакI куъчедал хъайитIани са вагъабитдихъ агалтда, ахпа, хана, хвена, чехи авур аял я тамуз катин ва я диде-бубадиз куън кафирар я лугъуз кIвале адукъин. Ахпа ам элкъвена дуъз рекъел хкиз хъжедач! Пайгъамбардин ﷺ гъадисда вагъабитрикай лагъанва: «Чемерукдай ахъайнавай хъел вичин чкадал хтайтIани абур элкъвена гъакъикIи диндиз къведач» (Бухари, Муслим).

Зи умуър месела хъурай квез. Зун Исламдин университетдик экечIа лагъайла, зи диде-буба мягътел хъанвай, абуруз а чка хуш тушир. Вахт алатна, абурузни диндин чирвилекай авай хийирдикай хабар хъана. Чи кIвал берекатдай ацIана, зи диде-бубади, стхайри, вахари вирида гила чеб диндин истемешунрихъ галаз къадайвал тухузва. Абурулай маса хуърунвий-

рини чешне къачунва. Залай къулухъ Исламдин университетда кIелиз зи вахни, стхани ва маса хуърунвийрни атана. Виликдай зи диде-бубадиз ам гъикъван лайихлу университет ятIа гъикI хабар авачиртIа, гъакI маса аялрин диде-бубайризни хабар авач. Гила чи бубади чалди дамах ийизва.

Килиг, эй мусурманар, чирвилери экв гудай чирагъди хъиз мичIи кIвалер, хуърер экуъ ийизва. Исятда гъар са дагъустанвидиз диндин чирвилер къачудай мумкинвал ава. И мумкинвиликай чна менфят хкудна кIанда. Гъурметлу диде-бубаяр, къевай къачуз хъаначтIа, куъ аялриз къванни илим це, къевай гуз жезвачтIа, абур илим гуз жезвайбурун къилив ракъур. Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанва: «Эгер квез чизвачтIа, чидайбурувай хабар яхъ» («Ан-Нахл» сура 43-аят). Илим гун, ам къачун - Аллагъдин ﷺ буйругъ я.

Чна чи диндихъ Пайгъамбарди ﷺ чаз чирайвал: хъсан несигъатдин, акъуллу гафарин куъмеқдалди эвер гана кIанда. Алай вахтунда чаз вагъабитри вуч ийизватIа аквазва. Абуру ягъалмиш я, абуру Ислам раиж хъуниз манийвал ийизва. Абуру тIарикъатдин шейхер инкар ийизва. ГъикI хъи, шейхери дин раиж ийизва. Месела, Абдул Къадир Жилани лугъудай еке шейхини несигъат ийидайла, адан акъуллу гафариз яб гун патал агъзуралди инсанар кIватI жезвай. Ада въз ийидайла, жемьятдин къерехда авайбурузни адан патав гвайбуруз хъиз ван къведай. Адан възерихъ яб акалайла, инсанри Ислам къабулзавай. Гъа икI, са юкбуз вад агъзур чувудди Ислам къабулна. Къуй Исламдин чирагъдин нур гъар са инсандин рикIе ва кIвале куъкIурай! Амин.

тIарикъат

Пайгъамбардин ﷺ несилди тасаввуфдикай

4 «ас-Санусия тIарикъатдин терефдар. Хашпарайри Сириядални Йорданиядал гъужум авурла абуруз акси яз женгер чIугурбур вужар я? Накъшубандия ва Шазалия тIарикъатрин шейхер. Индонезия душманрин гъужумдикай хвейибур вужар я? Аль-Алавия тIарикъатдин шейхер.

Гъижрадин сад лагъай асирдилай башламишна джигъаддин пайдах суфийрилай гъейри садани хкажай туш!

Суфияр ва Исламдихъ эвер гун

Инсанриз Исламдихъ эвер гуникай рахайтIа, алай вахтунда Ислам раиж хъанвай дуъньядин пиплерин гъаф пай джигъаддин куъмеқдалди ваъ, гъикметдин эвер гунин ва хъсан чешнедин куъмеқдалди вахчунвай чкаяр я. Бес и чилерал дин раиж авурди вужар я? Абур суфияр тир. Къиблепатан ва къиблединни рагъэкъечIдай патан Азияда дин раиж авурбур суфияр я. РагъэкъечIдай патан Африкадикай рахайтIа, инани дин раиж авурбур аль-Алавия тIарикъатдин шейхер тир. Юкъван ва рагъакIидай патан Африкадикай рахайтIа, ина дин раиж авурбур ат-Тижания ва маса тIарикъатрин шейхер тир. Им гъакъикъат я.

Килиг садра: джигъаддин, исламдихъ эвер гунунин, илим хкаж авунин рекъий еке къимет авай куъмек суфийри ганва!

Бес куъ гел гъинава?

Алай вахтунда суфийриз акси яз рахазвай инсанриз заз са суал гуз кIанзава: «Чи уммат вилик финин рекъе бес куъ гел гъина ава?» Суфийрин ва абуруз гъурмет ийизвай инсанрин асир Исламдин экв малум хъай вахт тир. Чи асир лагъайтIа, суфизм

инкар ийизвай, суфийрин адресдиз чIуру гафар лугъузвайбурун, шегъерра авай Исламдин пайдах аватдалди, ам гъаф пай мусурманрин рикIерай аватнавай девир я!

Тапан суфийрикай

Мад са важиблу месела ава. Чпи-чпиз суфияр лугъузвай гъаф инсанри Шариатдиз акси крар ийизва. Имни гъакъикъат я. Чеб суфияр яз къалурдай инсанар гъамиша авайди тир. Алай вахтунда абурун къадар иллаки гъаф хъанва, абур тапан суфияр я, гъакъикъи суфизм абурукай михи я. И кардин гъакъиндай Джунайд бин Мугъаммада шартIар эцигна: «Цавай лув гузвай ва я целай къекъезвай инсан акуртIа куън алдатмиш жемир, адан амалар Шариатдин терезрал алцума. Эгер квез ам Аллагъдин ﷺ буйругъар къилиз акъудзавайди, гъарамрикай ягъа жезвайди яз жагъайтIа ам Аллагъдиз ﷺ мукъув лукIарикай – авлияйрикай я, керематарни адаз Аллагъди ﷺ багъишнавай лайихлувал я. Амма эгер ада буйругъар къилиз акъудзавачтIа ва гъарам тир крар ийизватIа куъне адан керематриз фикир гумир, ам тапархъан я». Гъа ибур я, гъакъикъи суфияр гъибур ятIа чирзавай шартIар!

ГъикI ильм аль-гъадис, ильм аль-фикъгъ, ильм ат-тавгъид Шариатрин илимар ятIа, гъакI тасаввуфни Шариатдин илим я. Чеб суфияр яз къалурзавай инсанарни ава, яни тапан суфияр. Бес гъадисдин илимда чпиз гъадисдин илим чидайбур яз къалурзавай инсанар авачни? ЯтIа чна гъуъжетар, къалар тежедайвал гъадисдин илимни тадани? Чна икI лугъузвач хъи, бес вучиз куъне гъуъжетар, къалар тежедайвал тасаввуф туна кIанда лугъузва?

Тасаввуф илим инкар авуртIа вуч жеда?

Чи диндин диб, рикIин михъивал, сидкъи – тасаввуф илим инкар авуртIа чун чи диндин важиблу дибдикай магърум жеда. Тапархъанарни, тапан суфияр ава лагъана Аллагъ ﷺ килигзавай рикIер михъ тавуртIа чун чи диндикай магърум жеда. АкI ятIа, тапархъанар акъатнава лугъуз чна маса илимарни къабулна кIандач. Илимдин дибдиз килигун чарасуз я! Суфизмдин терефдар жез кIанзавани? ЯтIа вун тапархъанрин къилив акъат тийидайвал тасаввуф вуна нивай къачузватIа килиг. Вуна хкъазавайди гъакъикъи шейх яни, тушни? Шариатдин месэлайрин гъакъиндай адаз чирвилер авани? Гъа и Шариатдин илим ада галаз-галаз къезвай цIиргъ тир Аллагъ-Тааладин эмирар къилиз акъудзавай, къадагъайрикай къерех жезвай инсанривай къачунвани? Абурун куъмеқдалди ада вичин къилих хъсанарна, рикI азаррикай михъи авунвани? Ам вичин амалрани, крара Пайгъамбардин ﷺ суннадиз табиъ жезвани? Ада вичин амалар михъи рикIелди ийизвани? Дуъньядин малдиз фикир тагана эхират хкъазавани? Адан къилих Пайгъамбардин ﷺ къилихдиз тешпигъ яни? Устаз (наставник) жагъуриз кIанзавай инсанди гъа и шейэриз фикир гана кIанда.

Исламдин душманриз чи жегъилрин рикIера виликан девирра хъайи алимарин (салафу-салигъин) гъакъиндай шак тваз кIанзава. И къацIай кар ийиз абурулай алакъайтIа, гележегда душманривай чи диндин амай илимарни инкар ийиз жеда, гъикI хъи, амай илимар суфийри агакъарнава, суфияр инкар авурла абуру агакъарнавай илимни инкар ийиз регъят жеда. Я Аллагъ ﷺ Вуна чаз гъахъ - гъахъ яз къалур ва адаз табиъ жедай куъмек це, таб - таб яз къалур ва адакай яргъа жедай куъмек це!

Шариатдин месэлайра вагъабитрин ягъалмишвал

Гъакъикъи мазгъабрихъ ва ягъалмиш хъанвай рекъерихъ галаз алакъалу месэлаяр

Къурамугъаммад-гъажи Рамазанов

Эвел – алатай нумрайра

Суал: Бязибуру лугъуза: «Пайгъамбардин ﷺ девирда тавур крар авун гъарам тир бид'а (цйивилер) я, гъатта эгер ам хъсан, вичикай менфят авай, диндар инсанри ийизвай кар яз хъайитлани». Мад абуру «Гъи бид'а хъайитлани – ягъалмишвал я» лугъудай гъадисдал асаслу хъана бид'а хъсанди ва я писди хъун мумкин туш лугъуза? Им гъахъ яни?

Жаваб: Ваъ, абур ягъалмиш я. Къуръандиз, гъадисриз ва Шариатдин къарарриз акси тушир, вичикай мусурманриз хийир авай цйивилер ийидай ихтияр ава. Гъатта ам туклуьрайдаз суваб жеда, и кар чна идалай къулухъ гъидай гъадисди тестикъарзава. Хъсан бид'адик акатзава: диндин илим гузвай институтар, медресеяр; чапдай акъудзавай диндин ктабар; Исламдин телевидение, радио; газетар; диндин конференцияр; мавлидар келун патал кватI хъун; мискинрихъ минараяр эцигун; машинра ва самолетра аваз гъаж ийиз фин; Исламда арадал къевзвай цйийи илимриз гузвай тварар, месела: «усул» (дибар), «фикъги» (Шариат чирун), «тафсир» (Къуръандиз баян гун), ма'ан (гуьрчегдиз рахун), «мантгикъ» (логика), «нагъв» (синтаксис), «сарф» (морфология), «тасаввуф» (тарикъат); Рамазандин вацра таравигъ кпIар жемятдалди авун; жуьмя кпIунал къве сеферда азан келун; къванцин, нехшралди гуьрчегарнавай мискинар эцигун ва мсб. Инал лагъай къван шейэр Пайгъамбардин ﷺ девирда авачир, инал тIвар къур шейэрин гзаф пай асгъабрин, табиинрин, къуд мазгъабрин имамрин девирда акъатнава. Абуру и шейэрин гъакъиндай чпин разивал къалурна, гъикI хьи,

абур Къуръандиз, гъадисриз ва Шариатдин къарарриз акси шейэр туш.

Ихътин крар динда тур инсандиз Аллагъдин ﷻ патай суваб къевзвайди Пайгъамбардин ﷺ гъадисди тестикъарзава: «Исламда вичикай менфят авай са кар туклуьрай инсандиз ам туклуьрунай суваб жеда ва ада туклуьрай шейинал амал авур къванбурунни суваб адаз жеда, гъа са вахтунда адал амал авурбурун суваб гъич тIимил жедач» (гъадис агакъарна имам Муслима, Насаиди, Ибну Маджагъа ва Тирмизиди). Бязибуру идаз вичикай менфят авай бид'а лугъуза, масабуру адаз хъсан рехъ лугъуза. Къвед лагъай халифди, Умар асгъабди ﷺ Рамазандин вацра жемятдалди таравигъ кпIар авуникай лагъана: «Гъикъван гуьрчег бид'а я им!» (имам Бухари).

Имам ан-Нававиди вичин «Тагъзибуль-асмаи фи ллугъат» ктабда кхъизва: «Имам аш-Шафииди тестикъарза-

ва: «Пайгъамбардин ﷺ девирда авачир цйивилер (бид'аяр) къве патал пай жезва. Сад лагъайбуру – Къуръандиз, гъадисриз, асгъабрин суьгъбетриз ва вири алимри сад авунвай гафуниз (иджма') акси тирбуру. Ихътин цйивилер (бид'а) ягъалмишвал я. Къвед лагъайбуру – вири алимри сад авунвай гафуналди винидихъ тIвар къур шейэриз акси тушир цйивилер. Ихътин цйивилер (бид'а) авун къадагъа туш» (3-том, 22-чин). Байгъакъидини имам аш-Шафиидин и гафар агакъарна («Аль-Мизану аль-Арш»).

Куьне фикир це, Умар асгъабди-кай ﷺ Пайгъамбарди ﷺ ихътин гафар лагъанва: «Эгер залай къулухъ пайгъамбар хъанайтIа ам Умар ﷺ жедай». Имам аш-Шафиидикай Пайгъамбарди ﷺ икI лагъана: «Къурайиш тайифадикай са алим хкатда, адан илим вири дуьньяда раиж жеда». И гъадисда имам

аш-Шафиидикай ихтилат физвайди Ибн Касира «Аль-Бидаяту ван-нигъаят» ктабда тестикъарна (10-том, 614-чин).

Бес мусурманар низ табиий хъурай: и еке алимриз ва я динда цйивилер твазвай, долларрихъ дин маса гузвайбуруз? Дугъриданни, абуру чпи Къуръандиз, гъадисриз, асгъабрин гафариз ва алимрин къарарриз акси цйивилер (бид'а) динда твазва. Абуру мусурманриз мушрикар (са Аллагъдилай ﷻ гъейри маса шейэриз икрам ийизвайбуру), тIарикъатдин муьридризни абурун устазриз бутар лугъуза, мусурманрин арада къал, фитне твазва, халкъ властдиз акси яз экъечIдайвал ийизва, мавлидар, зикир, салават келдайвал кIватI хъун чIуру бид'а я, авлияйрин ва имамрин гафар Къуръандихъ галаз къан тийизвайбуру я лугъуза ва гъа са вахтунда чеб виридалайни хъсандиз Къуръан, гъадисар чидайбуруй къазва. Абуруз инсанар тек са чпин фикирдиз табиий хъана кIанзава. Абуру чпиз къетIен тIвар ганва «салафиюн» (вилик девирда хъайи алимар); са сеферда къванни капI тур ва я маса еке гунагъ авур инсан кафир я лугъуза; Аллагъ ﷻ Аршдин винел, цаварал ала лугъуза; лазим тир дережадиз акъат тавунмаз (иджтигъад) Къуръандайни гъадисрай къарарар къабулзава; кафирри ва диндин гъакъиндай авам инсанри алай вахтунда авунвай Къуръандин чIуру таржумаяр келзава, гъавилияй абур ягъалмишни жезва. Ибуру вири, са шакни алачиз, гъарам тир бид'аяр я.

ЧIуру цйивилерик мад акатзава: музыка ва ички квай мехъерар авун, итимрини дишегълийри санал къулер авун; ришветар гун; Исламдин илим чир тавун ва мсб.

КъатIа ама

Мискинрин минараярни бид'а я.

исламдин жавагъира

Дуьз рекъин эвел

Халикъдихъ ﷻ ва Адан лукIарихъ галаз алакъа хъунин эдеблувал

Имам Аль-ГъАЗАЛИ

Эвел – алатай нумрайра

Чир хъухъ, гъамиша вахъ галаз авайди ва са чIавузни вакай чара тежедайди, гъина вун аваз хъайитлани – кIвале, рекъе, вун ксанвайла ва уях тирла, ви уьмуьрда ва вахъ ажал агакъайла – ам ви Иеси, Агъа, Арха, Халикъ ﷻ я.

Идаз делил Аллагъ-Таалади лагъай (пак гъадисда) и гафар я: «Зун Зи тIвар къазвайдан юлдаш я».

Гъар сеферда ви динда вавай са хата хъана, вун перишан тирла, Ам вавай къакъат тийир ви юлдаш я, Аллагъ-Таалади лагъана: «Зун паталди рикIер ханвайбуруз зун юлдаш я» (Пак гъадис). Ам ваз халисдаказ чир хъанайтIа, вуна инсанар къерехда туна, анжах Ам ви юлдаш яз къадай. Эгер вавай гъамиша вун икI тухуз алакъзавачтIа, йифени йикъа ви Арха патал азад вахт тайинарун ви хиве тур, и вахтара вуна Адаз сирдин келимаяр лугъуз вун шад жеда ва лезет къачуда. Гъавилияй Аллагъ-Тааладихъ галаз алакъа хуьдай и эдебар чирун ви везифа я: къил агъузун ва вилер чиле тун; дикъет желб авун; Адаз ялвар ийизвай вири вахтунда кисун; бедендин секинвал хуьн; Адан эмирар тамамарун; къадагъа тирдакай къерех хуьн; къадар-къисметдилай наразивал тавун; хиялар авун; гъахълувал ва батIулвал авайла, гъахълувал хкъгъун; инсанрин чIуру амалар аквадайла, умудсуз хуьн; Адан гъайбатлувилиз муьтIуьгъ хуьн; Адан вилик регъуьвал ийиз, жув тахсиркар яз кун; яшайиш патал къазанмишдай рекъер жугъуриз жуван рикIик гъалаб кутун тавун

ва Аллагъдал ﷻ умуд ийиз секинвал авун; якъиндаказ чир хуьн, Аллагъдихъ ﷻ умуд ийизвайла, Ада ваз анжах хъсанвал хкъдайди якъиндаказ чир хуьн. Ибуру вири Аллагъдихъ ﷻ галаз алакъа хуьдай, йифдини югъди ваз эвер гузвай тегъерар хуьй. Ам са чIавузни вакай къакъат тийир ви юлдаш я, амма гъар са инсандикай вун са чIавуз чара жезва.

Вун алим яз хъайитIа, и цIерид эдебдал вун бинеламиш хуьн лазим я: сабуру авун; жув бегъемвал ва фагъумлувал авай инсан яз гъисс авуна, инсанрин арада секиндаказ, кисна ацукъун ва къил агъузун; Аллагъдин ﷻ лукIариз лавгъавал тавун, амма зулумкарриз абурун зулумдикай ачухдаказ лугъун ва абур зулум авуникай акъвазарун; инсанрин арада ва абур кIватI хъанвай межлисра жув дамах гвачиз тухун; зарафатар ва къугъунар тавун; ви гъилик келзавайдахъ галаз (мутааллим) юмшагъ хуьн ва лавгъавал ийизвайдахъ галаз сабурулу хуьн авун; авамдиз несигъат гун ва адакай хъел татун; «аз чидач» лугъун жуван агъузвал яз гъисаб тавун; суал гузвайдаз дикъет гана, адан суалдин мана чирун; делил гъайила, жуван ягъалмишвал хиве кун ва гъахъ кIан хуьн; зарар гузвай илим чируникай мутааллим акъвазарун, эгер ада са хийирлувал авай илим кIелиз, амма и кар Аллагъ ﷻ паталди тушиз хъайитIа, адаз ихътин чирвилер къачун къадагъа авун герек я; мутааллимди къилдин касдин ферз бегъемар тавунамаз, жемят ферзер тамамарун адаз къадагъа авун, къилдин касдин ферзери адан загъир ва батIин диндарвал хъсанарзава; алим эвелин-эвел вич мутааллимдиз диндарвилин чешне хуьн герек

я, алимди адаз гузвай тарс къве паюникай ибарат хуьн лазим я, сифтегъан пай, и пайни асул метлеб я, алимдин амал, къвед лагъай пай – адан гаф.

Мутааллимди вичин алимдихъ галаз вич тухудай жуьредин эдебар ибуру я: мутааллимди сифте вичи алимдиз тебрикна, салам гуда; алим алай чкадал тIимил рахада ва ада хабар къун тавунмаз, луькIуьндач; алимдивай ихтияр къачун тавунмаз, адаз суал гун тавун; алимдиз «фланди ви аксина икI рахазва» лугъуз адан гафар инкар тавун; адан фикиррихъ галаз къан тийидай шей адаз меслят тавун, икI авурла, вичиз тарс гузвайдалай вич акъуллу яз къалурун я; алим алай чкадал адан маса мутааллимдихъ галаз рахун тавун; и патахъ, а патахъ элкъуьн тавун, эдеблувилелди, секиндиз, кпIуна ацукънавай жуьреда ацукъун; алим галат хъайила, гзаф суалар гуз ам инжикли тавун, ам кIвачел къарагъайла, жувни къарагъун; адан дабан басмишиз рахаз ва суалар гуз геле къекъуьн тавун; ам кIвализ агакъдалди адаз суалар тагун; алимдин загъир амалар акваз ва абур хуш тушиз, адакай чIуру хиялар тавун, алимдиз вичин амалрин сирер мутааллимдилай гзаф чизва. И чIавуз Мусадиди ﷺ Хизридиз ﷺ лагъай келимаяр хкъаш: «Вуна адай (гимидай) тIекв акъудунин себеб, гъанавайбуру батмиш авун яни? Вуна авурди меземмет къведай кар я!» (Къуръан, 18/71). Амалдин загъирдиз килигна адан (Мусадиди ﷺ) къилиз атай хиялар ягъалмиш хуьнинбуру тир.

Араб чIалай таржума авурди Тажуддин-гъажи Къазибегов я.

КъатIа ама

Садбуру тирш ягъайла «хийир» лугъузва. ИкI лугъун дуъз яни?

Пайгъамбардин ﷺ суннадал асаслу хъана, тирш ягъай касди «Альгъамдулиллягъ» (шукур хъуй Аллагъдиз ﷻ) лагъана кIанда, адан ван хъайида «яргъамакаллагъ» (Аллагъди ﷻ вун регъимдик кутурай), мад тирш ягъай касди жаваб хгуда «ягъдияка-ллагъ» (Аллагъди ﷻ ваз дуъз рехъ къалуррай). Тирш ягъайда «альгъамдулиллягъ» лагъайла адан ван хъайи инсанрикай сада къванни «яргъамака-ллагъ» лугъун лазим я («Фатху-ль-Галлам»).

Майдин вацра мехъер ийидай ихтияр авач лугъузва. Динда и кардикай вуч лагъанва?

Лугъузва хъи, инсанри чпи-чпин умуър четинарзава. ГьакI язни я. Сив хуьнин ва Къурбандин суваррин арада, Майдин вацра мехъер ийидай ихтияр авач лугъузва. Ибур, гьелбетда, диндиз акси адетар я, абур хкудун лазим я. Гьалал мехъер (яни ички, музыка галачиз) авун йисан гъи вахтунда хъайитлани ихтияр ава, анжах эгер Рамазандин вацра мехъер ийиз хъайитла, тубнар гьетрен кIунилай къулухъ гана кIанда («Фатху-ль-МугIин»).

Заз ван хъайивал, мусурманар къве патал пай жеда: сунитарни шиитар. Ибур дуъз гафар яни?

Пайгъамбарди ﷺ лагъанва: «Зи уммат 73 патал пай жеда. Абурукай 72 пай Жегьеннемдиз ва тек са пай Женнетдиз фида». Асгъабри хабар къуна: «Я Расуляллагъ ﷺ Женнетдиз фидайди гъи пай я?» Пайгъамбарди ﷺ жаваб гана: «Женнетдиз фидайди гзаф пай мусурманар гъи рекъел алатла гъа рекъел алайбур я» (Тирмизи). Чаз чизва, алатай вахтарани ва алай вахтундани виридалайни гзаф инсанар пIирер, шейхер авайди тестикъарзавай сунитар я. Гъавилий лагъайтла жеда, ибурулай гъейри амайбур вири ягъалмиш хъанвай кIватIалар я.

Бязи инсанар гъукуматдин пул гъарам я лугъуз кIвалахрилай элячIзава. Им дуъз яни?

Гъукуматдин кIвалахар гьалал (мектебда тарсар гун...) ва гъарам (ички гъасилзавай заводда кIвалахун...) тирбур ава. Гъукуматдин гьалал кIвалахдилай элячIзавай инсанар, уммат пай жеда лагъанвай гъадисдиз лап хъсан мисал я. Вири мусурманри гьалал ризки къазанмишдай кIвалах жагъуриз алахъзава. Анжах бязибур, икъван чIавалди ван татай гафар лугъуз, кIвалахрилай элячIзава, ахпа абур недай гьалал фу гъинай къазанмишзава? Абуруз такъатар са ни ятлани гузва лугъузва, бес а касди гузвайди гьалал яни тушни абуроз гъинай чида!?

И дуьньяда виридалайни къиметлу яд гъим я?

Виридалайни къиметлу яд чи Пайгъамбардин ﷺ тупIарин арадай акъатайди я. Ахпа Замзамдин, ахпа аль-Кавсар булахдин, ахпа Нил вацун яд ва ибуралай къулухъ амай ятар («ИгIанату-тI-Талибин»).

Женнет, Жегьеннем, атIа дуьнья авай шейэр яни?

Гьелбетда ава. Абур авайдакай Пак Къуръанда ва Пайгъамбардин ﷺ гъадисра лагъанва. Гъар са мусурман Къуръандихъ инанмиш хъун лазим я. Идалайни гъейри, чаз чизва хъи, Къуръан гъахъ тирди алай вахтунин илимди (наукади) тестикъарзава, гьикI хъи, 1400 йис идалай вилик Къуръанда хабар ганвай шейэр илимди исятда ачухзава. Гъа идалди чир жезва ам Аллагъдин ﷻ патай атанвай Ктаб тирди. Агъа дуьндихъ, Женнетдихъ ва Жегьеннемдихъ иман гъун – им имандин ругуд шартIуникай сад я. Адахъ инанмиш тушир, адан гъакъиндай шак авай инсан гъатта диндай акъатзава. Ада туба авуна шагъадат хкун лазим я («Джавгъарату-т-Тавхид»).

ПОДПИСКА-2011

Гъурметлу стхяр ва вахар!
2011-йис патал подписка эгечна кьиле физва. Лезги чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газет кезе клани почтунин отделенийра, районра кIвалахзавай чи векилривай ва я редакциядиз атана кхъиз жеда. Йисан къимет: 221 манат.
Индекс 51395
Гъурметлу мусурманар, «Ас-Салам» газет кхъиз рикелай алудмир!

Даस्ताмаз къачурдалай къулухъ гъилер, чин дасмалдал къурур хъийидай ихтияр авани?

Ихтияр ава, анжах къурур тавун меслят къалурзава. Амма эгер абур къурур тавуртIа инсан начагъ хъун мумкин ятIа, къурурна кIанда. ГьикI хъи, чи беденар Аллагъди ﷻ ганвай аманат я, мусурман вичин бедендихъ гелкъвена кIанда («ИгIанату-тI-Талибин»).

Жемятдин кIунал къвед лагъай жерге гъи чкадилай башламишна кIанда?

Жемятдин капI ийидайла къвед лагъай жерге имамдин къулухъ галай чкадилай башламишда. Ахпа инсанар хтайтIа, абур эрчи ва чапла патахъ акъвазда («Фатху-ль-Галлам»).

КапI ийидайла тирш ягъайтIа, ам чIур жезвани?

КIунал сесер, гъарфар акъуддай ихтияр авачирди чаз чизва. Эгер кIунал алай инсанди тирш ягъайтIа ва адахъ галаз гъич са гъарфни акъат тавуртIа капI чIур жезвач. ГьакIни чIур жезвач, эгер мана гун тийизвай са гъарф акъатайтIа, месела, «а». КапI чIур жезва, эгер мана гузвай са гъарф акъатайтIа, месела, «я». Мисал яз, кIунал алай касдиз суал гуда: «ИкI яни?». Ада «я» лугъуда ва капI чIур жеда. ГьакIни, тирш ягъайла садалай гзаф гъарфар сивай акъатайтIа капI чIур жезва («Фатху-ль-МугIин»).

Бид'а вуч лагъай гаф я? Вири бид'аяр писбур яни?

И суалдиз жаваб кезе 10-чинай жагъида.

Вили ягъун Исламда авай шей яни? Адакай гьикI жув хвена ва сагъар хъувуна кIанда?

И суалдиз жаваб кезе 11-чинай жагъида.

Экуьнин кIунал «Магъдина» кIелиз рикелай алатна суждадиз фейитIа вуч жеда?

Экуьнин кIуналин къвед лагъай ракатда «Магъдина» (Къунут) кIелун еке сунна я. Эгер ам рикелай алатна ва я ам хуралай чин тийиз акурла кIел тавуртIа капI чIур жезвач. Анжах «ат-тагъиятдилай» къулухъ салам гудалди алава яз къве сужда авун сунна я.

И суждайриз «суждату-с-сагъви» (гьалатI хъуниз килигна ийизвай суждаяр) лугъуда. И суждаяр ийидайла, рикелди ният авун лазим я: ният ийизва за суждату-с-сагъви ийиз Аллагъ ﷻ патал («Фатху-ль-МугIин»).

Вири пайгъамбарар ﷺ арабар тирни?

Инсанриз дуъз рехъ къалурун патал и чилел Аллагъди ﷻ 124 агъзурдилайни гзаф пайгъамбарар ракъурнава. Эхиримжи пайгъамбардилай – Мугъаммадалай ﷺ гъейри амай вири пайгъамбарар къилди-къилди миллетрин ва тайифайрин къилли ракъурнавай, гъавилий пайгъамбарар гъар жуьре метрикай тир.

Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ лагъайтIа, вич араб тиртлани, дуьньяда авай къван вири инсанрин, гъатта жинеринни ва малаикрин къилив ракъурнава («Аль-Бидаяту ва-н-Нигъая»).

Ширелай элкьведай ихтияр авани?

Ваъ, суралай ва ширелай элкьуьн къадагъа я. Сура кучуднавайбурун беденар къенватлани, абурун руьгъерал чан алама, абуроз чпин къилив атайбур акъазва ва абурун ванни къвезва. ГьикI чан алай инсанрилай иллаки шейхерилай, авлияйрилай элкьуьн эдебсуз кар ятIа, гьакI къейибурулайни элкьуьн лап эдебсуз кар яз гъисабзава («Фатху-ль-Галлам»).

Ченедин кIан кIевун дишегъли патал ферз яни?

КапI ийидайла ва чара (яни магърамар тушир) итимар алай чкадал мусурман дишегълиди (капI тийизвайдини гъа жергеда аваз) чинилайни гъилерин капашрилай гъейри амай вири беден кIевун чарасуз я.

ИкI хъайила ченедин кIаннин кIевун ферз я, ам ахъа тахъун патал ченедикай са тIимил къван чка хъайитлани кIевна кIанда. Бязи, гъатта капI ийизвай дишегълийри чпин гарданар, гъилер, кIвачер дуъздал ийизва, икI авун, гьелбетда, гъарам я («ТухIфату-ль-МухIтаж»).

Ширел фидай ихтияр авани? Анал фидайла гъихътин ният хъана кIанда? Ширен гъурметдай тIалабдай ихтияр авани?

И суалриз жаваб кезе 3-чинай жагъида.

КIларин вахтар

Май

югъ	Пакаман Ас-СубхI	Рагъ экъечI-завай вахт	Нисинин Аз-Зугър	Рагъдандин Аль-Гаср	Гъетрен Аль-Магъриб	Месин Аль-Гиншаъ
1	3:52	5:41	12:53	16:45	19:54	21:36
2	3:50	5:39	12:53	16:45	19:55	21:37
4	3:46	5:37	12:52	16:46	19:58	21:41
6	3:42	5:34	12:52	16:46	20:00	21:44
8	3:39	5:32	12:52	16:47	20:02	21:47
10	3:35	5:29	12:52	16:48	20:04	21:51
12	3:31	5:27	12:52	16:48	20:07	21:54
14	3:28	5:25	12:52	16:49	20:09	21:56
16	3:24	5:23	12:52	16:50	20:11	21:58
18	3:21	5:21	12:52	16:50	20:13	22:00
20	3:18	5:19	12:52	16:51	20:15	22:02
22	3:15	5:17	12:52	16:52	20:17	22:04
24	3:12	5:15	12:52	16:52	20:19	22:06
26	3:09	5:14	12:53	16:53	20:21	22:08
28	3:06	5:13	12:53	16:54	20:23	22:11
30	3:04	5:12	12:53	16:54	20:24	22:13

Гъурметлу газет кIелзавайбур!

Гила куь суалар, теклифар редакциядиз SMS-рин куь-мекдалди 8 963 411 54 24 нумрадиз ракъуриз жедайди чна куь рикел хкизва. Куь суалриз жавабар чна газетдин чинриз гуда.